

Skraldecaféen

Et studie af alternative former for frivillighed

André Thelin Nielsen

10. semester, 2018

Vejleder:

Lars Skov Henriksen

Antal anslag: 178.945

Titelblad

Projekttitel: Skraldecaféen – Et studie af alternative former for frivillighed

10. semester, Sociologi, Aalborg Universitet

Vejleder: Lars Skov Henriksen

September 2018

Skrevet af: André Thelin Nielsen

Antal anslag: 178.945

Tak til Lars Skov Henriksen for sin fremragende vejledning, og ikke mindst tålmodighed.

Indhold

Titelblad	2
Abstract	5
Background	5
Methods	5
Results	5
Conclusion	5
Indledning og problemafgrænsning	7
Mod en problemformulering.....	9
Eksisterende forskning	10
Neo-tocquevilliansk frivillighed kontra demokratisk handlen	10
Problemorienteret handling.....	11
Skaldecaféen - En kort præsentation	12
Kritisk Realisme	13
Domæner og niveauer	13
Det transitive og det intransitive.....	14
Forståelse, forforståelse og hermeneutisk metodologi	15
Den hermeneutiske vekselvirkning	16
Teori.....	17
Aktivismе	17
Hverdagsmageren	19
Demokratisk handlen	20
Opsummering af aktivisme typologier	21
Thévenots pragmatiske sociologi	22
De otte verdener for retfærdiggørelse.....	23
Engagementsregimer	25
Metode	28
Dokumentanalyse.....	28
Det kvalitative interview.....	29
Forskerens position	30
Skaldecaféen, Sager Der Samler og interviewpersonerne	30
Interviewpersoner	31
Analysemetode.....	32
Analyse af de kvalitative interviews	32

Transskribering	32
Meningskodning	32
Meningskondensering	33
Meningsfortolkning	34
Dokument- og videoanalyse	35
Analyse	36
Første delanalyse: Skraldemiljøet belyst gennem medierne	36
De tre værdiordner	36
Markedsordenen: Skraldning som økonomisk middel	37
Den civile orden: Skraldning som social handlen	38
Den grønne orden: Skraldning som protest	40
Opsummering af første delanalyse	41
Anden delanalyse: Engagementsregimer	41
Den civile orden: Fællesskab og mad	43
Den grønne orden: Madspild, kluns og genbrug	48
Markedsordenen: Mødet med skraldning	50
Det eksplorative regime: Spændingen ved at opdage	53
Det familiære regime: Skraldecaféen som et andet hjem	54
Opsummering af anden del analyse	55
Tredje delanalyse: Organisationsform og hverdagsmagerisme	56
Hverdagsmagere	56
Opsummering af tredje delanalyse	63
Diskussion	63
Omtale af skraldning og Skraldecaféen	63
Hverdagsaktivisme og problemorienteret handling	65
Frivillighed eller demokratisk handlen?	66
Konklusion	66
Litteraturliste	68

Abstract

Background

In recent years there has been a decline in the traditional Danish membership-based model amongst associations. Although it is still the most prevalent one, there has been some changes to how people engage in civic activity. From 2004 to 2012 the number of volunteers that were members of the association in which they put their time decreased from 80% to 70%. This can be seen as a movement towards a more project and activity-oriented type of volunteering, where the involved stays away from more institutionalized and formal activities. Therefore, this project seeks to evaluate whether there is a new type of organizing volunteer that are not able to be observed within the traditional research methods.

Methods

This inquiry is an explorative study of the organizational alternatives to volunteering. As such the study took place in the framework of the project “Skraldecaféen” and focused on their organizational form and what structural mechanisms that influenced their choices. To capture the participants’ type of engagement in the project there will be a focus on several types of volunteering and activism, which will further be refined by how the participants justify their engagement regarding both dumpster diving in general as well as the way they organize the project itself. Furthermore, there has been a collection of documents that relates to dumpster diving in general to get an idea of how the public views dumpster diving as an activity and how the people writing about dumpster diving justify it. The available participants of the projects were interviewed, and the focus of these interviews where how they justified their actions in the project, as well as how they organized themselves.

Results

The main factors that characterize the project is autonomy, participation based on appetite, equality and the will to create social relationships which is done through the food that is made within the project. To conceptualize this kind of engagement the author borrows a term “hverdagsaktivisme” from a local social movement organization, Sager Der Samler, which is then refined through existing theory and data. This engagement furthermore gave the participants a feeling of relevance in society, despite having been or being on the edge of society during the time of the study. Also, it was found that the project was created with root in the founders own everyday problems, where a solution to these problems eventually became an idea to help others as well.

Conclusion

The study showed that the participants in the project was able to mobilize their resources into this project by focusing on reducing their own problems and then using this solution to help others as well through the

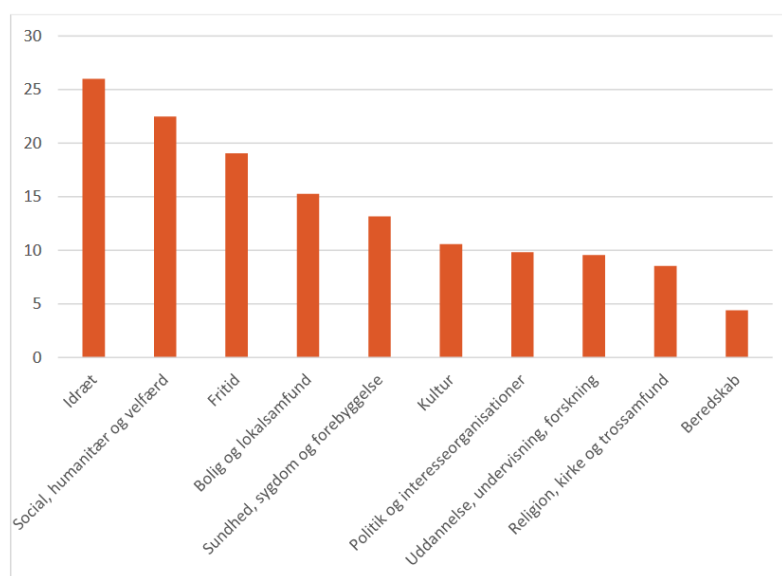
project. Furthermore, the organizational strategy of the project allowed people to participate in a way that they found fit, which results in times where the project is more energized than others. At the same time, this focus on reduced hierarchical roles led to a feeling of equality amongst the participants, which means that people feel responsible for the task they undertake. In the end this inquiry concludes that Skraldecaféen is a prime example of hverdagsaktivisme, and that using your own problems as a baseline for creating a solution for others are possible within the framework presented here.

Indledning og problemafgrænsning

”Jeg tror det er meget grundlæggende i alle mennesker at man har lyst til at bidrage med et eller andet til sine omgivelser.” (Steffen 116-117).

Denne undersøgelse vil fokusere på netop en af de mange måder, hvorpå mennesker har mulighed for at bidrage til deres omgivelser. Ikke nok med at et mellemmenneskeligt engagement kan bidrage til den sociale kapital i et samfund som Robert Putnam (2000) gør opmærksom på; samfundet og velfærdsstaten har også brug for at de private borgere tager del i de samfundsmæssige problematikker. Om end der er mange måder at tage del i de samfundsmæssige problematikker, så ønsker dette speciale at tage udgangspunkt i frivillighed og forskellige afstamninger heraf.

Frivillighed kan manifestere sig på mange måder. Ifølge Center for Frivilligt Socialt Arbejde var det 40% af danskerne, som havde deltaget i frivilligt arbejde indenfor de sidste 12 måneder og umiddelbart er der ingen der ikke den store forskel i kønsfordelingen, da 49% af de frivillige er kvinder (Hjære & Jørgensen, 2017). Hertil kommer typen af frivillighed, hvilket præsenteres i nedenstående figur 1:

Figur 1 Kilde: (Hjære & Jørgensen, 2017)

Som det ses er idræts-, velfærds-, og fritidsområdet, som i overvejende grad er de områder af den frivillige sektor, som beskæftiger danskerne. Endvidere ses det i undersøgelsen at mere end hver tredje frivillige (35%) er engageret i to eller flere sammenhænge. Hvad angår de frivilliges tilknytning til organisationer eller lignende, så er det 63% af de adspurgte som er frivillige i organiseret foreningssammenhæng, mens de resterende er fordelt på forskellige institutioner og organiseringsformer, der ikke nødvendigvis er formelt

organiseret. Aldersmæssigt er de mest aktive grupper henholdsvis de 20-24-årige samt dem på 70+, og der er umiddelbart en lige fordeling mellem frivillighed som regelmæssig (51%) og episodisk indsats (43%). Hertil kommer en gruppe af borgere, som enten tidligere har været engageret i frivilligt arbejde eller som endnu ikke har valgt at engagere sig. Blandt disse ikke-frivillige er det i aldersgruppen 16-29 år godt 46%, som svarer at de gerne ville være frivillige, såfremt de blev bedt om det. Denne tendens falder i takt med at folk bliver ældre (Hjære & Jørgensen, 2017).

Som Fridberg og Henriksen viste i *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004 – 2012* var der ikke et markant fald i det frivillige engagement fra 2004 til 2012, men til gengæld har der været en mindre ændring i konstellationen heraf. I 2004 var det 79% af de frivillige, som angav at de var medlemmer af den organisation, hvori de leverede deres frivillige arbejde, mens det i 2012 var faldet til 70% (Fridberg & Henriksen, 2014). Hertil kommer at der i ovennævnte rapport fra CFSA var 72% af de frivillige, som var medlemmer i organisationen, hvori de lagde det frivillige engagement, men dermed fluktuerer andelen af medlemsfrivillige en anelse lavere end tidligere.

Men i takt med at der er et fald i den medlemsbaserede frivillighed forbliver andelen af frivillige nogenlunde stabil over tid (35% - 40%). Til gengæld er den tid de frivillige investerer faldet fra 17 timer om måneden i 2004 til 15 timer i 2017 (Fridberg & Henriksen, 2014; Hjære & Jørgensen, 2017). Således er det interessant at undersøge hvor de frivillige så lægger deres timer, når det medlemsbaserede engagement er faldet. Delvist kan det forklares af, at der har været en stigning i antallet af frivillige, som er relateret til Folkekirken og andre religiøse samfund, hvor der i 2012 var 4%, mens det i 2017 var 10%. Ligeledes har det været et aktuelt emne i velfærdsdebatten at rekruttere frivillige til kommunale opgaver på eksempelvis plejehjem og lignende (Fridberg & Henriksen, 2014; Hjære & Jørgensen, 2017).

Frafaldet i den medlemsbaserede frivillighed har traditionelt set været beskyldt for at være problematisk for den demokratiske sammenhængskraft i samfundet, samt udviklingen af social kapital (Putnam, 2000). Derfor er det interessant at undersøge om der er alternative måder at organisere frivillighed på, som blot bryder med de traditionelle og forventede målemetoder. En måde at italesætte disse handlemønstre er *hverdagsaktivisme*, hvilket er blevet et centralt begreb for en gruppe af demokratisk engagerede i Aarhus (Sager Der Samler, u. å. (a)) Et eksempel herpå er Skraldecaféen, som er et initiativ, der indsamler skraldet mad fra butikkernes containere, hvorefter selvsamme mad bliver omdrejningspunktet for arrangementer, hvor der dannes fællesskaber omkring madlavningen. Skraldecaféen vil blive præsenteret nærmere nedenfor.

Mod en problemformulering

Som antydnet ovenfor er medlemsmodellen i stigende grad under pres af nye typer af frivillighed, som eksempelvis knytter sig til mere individualiserede projekter (Fridberg & Henriksen, 2014). For nogle vedkommende kan det vise sig, som en manglende interesse i at engagere sig frivilligt, men som vist ovenfor har nogle ikke-frivillige stadig interesse i at deltage, såfremt de bliver spurgt. For blandt andet unge kan det dalende engagement muligvis forklares gennem en generel modstand til det etablerede samfund og ”stor politik”, som i stedet fokuserer deres energi på et mere enkeltstående projekt (Bang, 2009; Martelli 2013). Deltagelse i disse projekter kan være forskellig af karakter af alt fra formel frivillighed til ukontrolleret aktivisme (Lindekilde & Olesen, 2015), hvorfor det kan være svært i forskningsøjemed at indfange den. Denne type af civilt engagement kan påstås at være et ’sort hul’ for de traditionelle modeller for civildeltagelse og forskningen heri (Bang, 2009). Således er det interessant at undersøge hvordan denne nye type frivillighed manifesterer sig og kommer til udtryk i civilsamfundet. Med udgangspunkt i tanken om de individualiserede projekters evne til at trække folk til sig vil jeg derfor undersøge følgende:

- *Hvilke kulturelle præmisser ligger til grund for Skraldecaféens succes og dennes organisations- og styringsform*

For at komme nærmere et svar på dette tages der udgangspunkt i nedenstående problemstillinger:

- Hvad kendetegner motivationen og retfærdiggørelsen for personerne i Skraldecaféen
- Hvordan er det sammenhængende med Sager Der Samler?
- Hvad kendetegner motivationen og retfærdiggørelsen for den generelle skralder?
- Hvilken indvirkning har det haft på Skraldecaféen at de er gået fra et mobilt ”pop op-køkken” til faste lokaler?
- Hvordan er deres samarbejde og relation til det lokale miljø – både skraldere, såvel som de kommercielle butikker.

For at finde svarene på problemstillinger vil der blive taget teoretisk udgangspunkt i henholdsvis Thévenots engagementsregimer og forskellige udlægninger af frivilligheds- og aktivisme-begrebet. Hertil kommer en etnografisk undersøgelsesmetode, som er central for at opnå adgang til miljøet, hvilket bunder ud i en lang række oplevelser, samt tre semi-strukturerede interviews. Derudover foretages en dokumentanalyse, hvori fokus lægges på hvordan skraldning er blevet omtalt og retfærdiggjort gennem årene, samt inddragelse af artikler og videoer, hvor Skraldecaféens deltagere har udtalt sig omkring initiativet.

For at lægge et fundament for undersøgelsen vil der i det nedenstående blive præsenteret en udvalgt række eksisterende litteratur, som naturligvis ikke er udtømmende, da demokratisk handlen, frivillighed og

medborgerskab dels er et bredt undersøgt felt på tværs af flere forskellige akademiske discipliner, og dels fordi det kan undersøges på utallige måder med fokus på forskellige faktorer. Derfor vil der overvejende tages udgangspunkt i undersøgelser, som har vist den splittelse i måden hvorpå frivillige handler og organiserer sig på, da undersøgelsen bygger på en forventning om, at Skraldecaféens kerne ikke nødvendigvis betragter sig selv som frivillige på baggrund af en uformel samtale med en af stifterne af projektet.

Eksisterende forskning

Neo-tocquevilliansk frivillighed kontra demokratisk handlen

Udgangspunktet for dette speciale er som nævnt at undersøge en mere lokal og aktivistisk tilgang til det frivillige arbejde, som velfærdsstaten har brug for. Dermed er det oplagt at være opmærksom på, hvordan disse handlemønstre begrebsliggøres og bearbejdes i samfundsvidenskaben. Som nævnt i afsnittet overfor kan denne type engagement være sorte huller for den traditionelle forskningsmodeller, og derfor er det relevant at redefinere forståelseshorisonterne for genstandsfeltet. Derfor tages der udgangspunkt i Nina Eliasoph og Paul Lichtermans artikel *Civic Action* (2004). Her konfronteres den neo-tocquevillianske tilgang til genstandsfeltet ved at sætte spørgsmålstejn ved hvor og hvordan demokratisk handlen (civic action) identificeres. I den neo-tocquevillianske tradition findes demokratisk handlen overvejende i bestemte sociale sektorer af samfundet, og det er indenfor disse sektorer at bestemte handlemønstre og egenskaber værdsættes, skaber reciprocitet og udvikler den demokratiske aktør (Lichterman & Eliasoph, 2014). Demokratisk handlen derimod betragter i stedet, som navnet antyder, en særlig handling eller et handlemønster som værende det bærende element, samtidigt med at der argumenteres for at forskellige miljøer fordrer forskellige former for demokratisk handlen, så der er mulighed for at agere på tværs af forskellige organisationsformer, og det er denne koordination af demokratisk handlen, der er interessant. Faldet i medlemstallet i de danske organisationer kan blandt andet beskrives af alternative organisationsformer, og det er netop disse, som ideelt kan indfanges. En af de nye typer af organisationsformer er kendetegnet ved, at de frivillige ikke nødvendigvis betragtes som kernemedlemmer af organisationen, men snarere som ulønnet arbejdskraft (Lorentzen & Hustinx, 2007; Grubb & Henriksen, Draftpaper). På den måde fratages de frivillige store mængder autonomi og organisationsformen risikerer at blive rigid og formel (Grubb, 2016). Modsætningen hertil er det lokaltdemokratiske handlemønster, som undersøges i denne opgave. Denne type engagement kan udspringe af oplevelsen af et problem i sit lokale miljø, som aktøren så vælger at handle på (Bang & Sørensen, 2004). Begrebet demokratisk handlen udfoldes i nedenstående afsnit om typer af aktivisme.

Problemorienteret handling

Som nævnt i introduktionen har der været et fald i antallet af frivillige, som beskæftiger sig med frivilligt arbejde gennem en organisation de er knyttet til, hvilket kan betragtes som værende en svækkelse af den demokratiske sammenhængskraft i et samfund. Samtidigt kan det dog også være et tegn på, at nutidens aktører foretrækker en mere problemorienteret tilgang til et projekt, hvor de fokuserer på et problem, som de selv betragter som en mærkesag, men hvor tilhørsforholdet til organisationen, de er tilknyttet, spiller en mindre rolle. Dele af de frivillige organisationer inviterer nye rekrutter ind til at fokusere på et givent problem eller gruppe i samfundet, som vil kunne drage nytte af en hjælpende hånd, og ofte er disse initiativer tidsbegrænsede. Slutteligt er der også et element af professionalisering af organisationerne, som delvist er støttet af fonde eller lignende hvilket resulterer i en forøgelse af evalueringer af det frivillige arbejde, og ligeledes en tendens til en større distance mellem projektets administration og de frivilligt involverede (Grubb & Henriksen, Draftpaper). Blandt unge kan den faldende aktivitet, ifølge Alessandro Martelli (2013), delvist forklares af en række strukturelle og kulturelle forandringer, som oplevelsen af at være distanceret fra sin egen nationalitet og stat, men samtidigt tilskrives unge at orientere sig med udgangspunkt i "demokratisk individualisme". Her argumenteres for, at unge skelner mellem "palace democracy" og "street democracy", hvor de distancerer sig fra den førstnævnte og fokuserer på den sidstnævnte, og netop derfor oplever de unge en mistillid til statslige institutioner. De unge fokuserer i stedet på problemorienteret arbejde, som ligeledes bliver en del af at socialisere og udvikle en personlig identitet. På den måde tager de unge afstand til den traditionelle form for frivillighed, medborgerskab og social sammenhængskraft, og fokuserer i stedet på individuelle og personlige interesser (Martelli, 2013). Ligeledes diskuterer Henrik Bang hvad han kalder "det sorte hul" i demokratisk samtidsforskning, navnlig *project politics* og *identity politics*. Disse begreber dækker over en forståelse af demokratisk adfærd med fokus på, hvordan det er muligt for refleksive individer at mødes og samarbejde over fælles politiske idealer (Bang, 2009). Et af kernepunkterne i Bangs forståelse af fællesskaber, som er knyttet til *identity politics* og *project politics* er, at de består af refleksive aktører, som har et ønske om at influere deres egen og andres livsførelse og -omstændigheder gennem deres individuelle og kollektive handlinger og samarbejder rettet mod det omkringliggende samfund. Denne individualisering af frivilligheden tyder ligeledes på, at der er brug for at genoverveje hvordan man definerer og undersøger frivilligt arbejde (Bang & Sørensen, 2004; Bang 2009; Lichterman & Eliasoph, 2014; Luhtakallio, 2012). Aktørers identiteter i forbindelse med frivillige aktioner vil blive uddybet nærmere i afsnittet omkring hverdagsmageren nedenfor.

Skraldecaféen - En kort præsentation

Skraldecaféen startede i juni 2015, er klassificeret som en social-økonomisk forening og har indtil for nyligt primært eksisteret i kraft af et mobilt køkken, som kunne transporteres rundt til forskellige arrangementer, som et pop-up køkken og telt. Som udgangspunkt blev initiativet igangsat i forlængelse af idéen at om at mad er en rettighed, og at alle dermed skal have adgang til det. Igennem arrangementer forsøger de at skabe et fællesskab omkring madlavning, og bliver dermed et mødested for mange forskellige borgere på tværs af de sociale lag (Sager Der Samler, u.å. (b)).

Med en af initiativtagernes egne ord er projektet drevet ud fra et sæt værdier: fællesskabsindsatser, bæredygtighed og social innovation (Nedefra, 2017). Med fællesskabsindsatser menes der at projektet drives af involveredes engagement, og dermed er afhængig af de mennesker som er med, men som derfor også resulterer i et fællesskab omkring projektet hvor alle kan være med. Med bæredygtighed fokuseres der på at skraldet mad stadig er en brugbar ressource, som kan komme borgere til gode. Slutteligt er social innovation et fokus på, at folk fra forskellige sociale lag mødes over madlavningen og gennem fællesskabet og derigennem knytter bånd på tværs (Jørgensen, u.d.). Dertil pointeres det at Skraldecaféen er fladt organiseret, således at alle deltagere har mulighed for at bidrage efter tid og kunnen.

Initiativet vandt i 2015 "Aarhus takker-prisen" med en begrundelse om bæredygtighed og bekæmpelse af ensomhed blandt borgere i Aarhus kommune, hvilket meget vel beviser at der er en sammenhæng mellem initiativets målsætninger og handlinger. Skraldecaféen beskriver sig selv i en pjese som følger:

"Skraldecaféen er i udgangspunktet apolitisk, og vi er uafhængige af partipolitiske og kommercielle interesser. Vi henvender os til alle samfundsgrupper og lag – dog mest til udsatte og mindre bemidlede borgere." (Skraldecaféen, 2017b)

Stifterne af Skraldecaféen har inden opstarten af initiativet selv været skraldere, og derudover været en del af et netværk af skraldere, De Forenede Fødevarerdepoter, som giver en hjælpende hånd til familier, som ikke selv kan skralde. I videoen *Nedefra*, som omhandler medstifteren af Skraldecaféen, Steffen Sand, fortæller han hvordan han selv begyndte at skralde og indså hvilket overflod af mad, som ellers bare ville være blevet smidt ud, hvilket motiverede ham til at deltage i ovennævnte skraldenetværk, og sidenhen etablere Skraldecaféen sammen med Annbritt Jørgensen (Nedefra, 2017).

Skraldecaféen har for nyligt fået en plads i Sydhavns kvarteret i Aarhus, og har i den forbindelse fået støtte fra Underværker¹ til blandt andet opførelsen af "et mobilt skraldepalads". I forbindelse med en

¹ En Realdania-kampagne, som understøtter forskellige projekter, med fokus på at gøre ildsjæles arbejde lettere. Se mere på www.undervaerker.dk

gentænkning af socialt udsattes rolle i byudviklingen, som Aarhus Kommune har haft planer for omkring sydhavnskvarteret, er Skraldecaféen benævnt som katalysator for denne udvikling, da de har en stærk relation til miljøet i forvejen, og derudover driver et initiativ, hvor de udsatte borgere har mulighed for at give en hånd med og krydse grænser mellem sociale lag (Underværker, 2018).

Foruden den nylige flytning til sydhavnskvarteret har Skraldecaféen i samarbejde med studerende ved Kaospiloterne i Aarhus etableret FællesSKABET – Free Fridge Aarhus, som i ånden af det oprindelige skraldenetværk er et skab hvor skraldere har mulighed for at efterlade overskydende mad fra deres skraldeture rundt i byen, og som dermed kan tages af andre.

Kritisk Realisme

Et element som ønskes undersøgt i følgende opgave er hvordan de strukturelle betingelser, blandt andet i form af diskursen omkring hverdagsmagerisme i lokalmiljøet, samt kulturen blandt skraldere generelt, påvirker den sociale interaktion mellem aktørerne i Skraldecaféen og ligeledes hvordan det bidrager til reproduktion og udvikling af nye strukturer. Således tages der udgangspunkt i den kritiske realismes model af aktør/struktur-dualismen, som omhandler hvordan aktøren og strukturer over tid indgår i en cyklus, hvor aktøren påvirkes af strukturelle betingelser, som dermed skaber forudsætningen for, men ikke determinerer, aktørernes handlinger, som dernæst er med til at skabe den strukturelle udvikling (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 52).

Domæner og niveauer

Den kritiske realisme abonnerer på en verdensopfattelse, hvor verden kan inddeles i tre overordnede domæner, som repræsenterer hver deres element og del. Disse opdeles i *det empiriske*, *det faktiske* og *det virkelige domæne*. Det empiriske domæne består af den ovennævnte viden, som vi mennesker producerer på baggrund af vores erfaringer, og er dermed tæt knyttet til den transitive dimension, mens det faktiske domæne udgøres af de begivenheder og fænomener, som mennesker (ufuldkomment) beskriver, observerer og tolker på, og er altså knyttet til den intransitive dimension. Hertil kommer det virkelige domæne, hvor de strukturer og mekanismer potentielt producerer de fænomener og objekter, som kan observeres og erfares på det faktiske domæne. Det virkelige domæne adskiller sig dog fra det faktiske domæne ved at strukturer, mekanismer, kausale potentialer osv. ikke kan erfares og observeres direkte, men kun gives kvalificerede bud på sammenhængen og virkningen af i kraft af den viden, som akkumuleres (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 24). Slutteligt skal det nævnes at det er en kerneantagelse i den kritiske realisme, at disse mekanismer og strukturer eksisterer på forskellige hierarkiske niveauer, som kan inddeles i uendeligt mange mindre niveauer, men hvor der for simplicitetens skyld fokuseres på fire overordnede

niveauer set fra toppen mod bunden af hierarkiet: Det sociale niveau, det biologiske niveau, det kemiske niveau og dernæst det fysiske niveau (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 29) Således forudsætter de højere niveauer de lavere, og for at undgå en reduktionistisk fælde argumenteres der for at kombinationen af lavere niveauers mekanismer genererer mekanismer på højere niveauer, som besidder kausale potentialer, som ingen af de underliggende mekanismer besidder, også kaldet emergens (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 30).

Det transitive og det intransitive

Den transitive dimension vedrører vores viden om verden, og kan dermed forstås som den menneskelige epistemologi. Det er denne dimension, der omfatter de redskaber som mennesket benytter som udgangspunkt for dennes viden og forståelse af verden. Dermed kan viden betragtes som en akkumulering af eksisterende begrebsapparater og er altså en dynamisk proces, hvor mennesker reproducerer og udvikler de informationer og erfaringer, de præsenteres for. Det, der produceres viden om i den transitive dimension, omhandler den intransitive dimension. Denne består af de objekter, som videnskaben har til formål at producere viden om (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 22).

På trods af, at den kritiske realisme har tilknytning til den naturalistiske tradition argumenterer Bhaskar samtidigt for, at naturvidenskabernes fokusområde ikke omhandler at identificere empiriske regelmæssigheder hvilket således heller ikke er samfundsvidenskabernes fokusområde. Bhaskar argumenterer således for, at naturvidenskabernes fokusområde bør være de strukturer og mekanismer, der generer fænomener og begivenheder (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, pp. 36-37). Disse strukturer og mekanismer er relativt vedvarende, og ligeledes må også samfundsvidenskaberne beskæftige sig med et intransitivt og relativt vedvarende genstandsfelt for at kunne generere værdifulde analyser (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 37) Bhaskar argumenterer for, at individer og grupper ikke opfylder varighedskriteriet, men at sociale relationer gør, hvilke således bør være genstandsfeltet for den samfundsvidenskabelige forskning (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 31). For at tilgå disse sociale relationer vil undersøgelsen primært være båret af den etnografiske undersøgelsesmetode, hvori der inkluderes en kvalitativ interviewundersøgelse, en dokumentanalyse samt en relation til projektet gennem flere besøg til arrangementer. Denne tilgang vælges som udgangspunkt, da det antages at de sociale relationer er lettere at identificere og undersøge, såfremt man som forsker har en naturlig relation til undersøgelsesfeltet, og har mulighed for at stille spørgsmål naturligt og løbende. Gennem empirien, som produceres i mødet med skralderne og på baggrund af deres viden og erfaringer med feltet, muliggøres en forståelse af hvilke mekanismer og strukturer, som aktørerne påvirkes af, og ligeledes hvordan de (u)bevidst er med til at forme nye strukturer.

Jævnfør den ovenstående introduktion til hvilke fokusområder (samfunds-)videnskaben bør have ifølge den kritiske realisme, kan det være oplagt at benytte sig af en analytisk og metodisk tilgang, som er inspireret af den hermeneutiske videnskabstradition. For at gøre det muligt at undersøge de strukturer og mekanismer, som er præmisserne for de fænomener og begivenheder, som vi delvist erfarer og fortolker i det faktiske domæne, vil der kort være en introduktion til den hermeneutiske tradition som er relevant for dette arbejde, samt en argumentation for sammenhængen mellem de to videnskabsteoretiske tilgange.

Forståelse, forforståelse og hermeneutisk metodologi

Som nævnt ovenfor vil der som udgangspunkt blive gjort brug af hermeneutikkens metodologiske præmisser i forbindelse med den etnografiske del af undersøgelsen.

Inspireret af Max Webers forstående sociologi skal det noteres at der i denne undersøgelse primært søges en forståelse for meningen i de sociale handlinger, som aktørerne udfører. Således vil der være et fokus på hvordan de personer, som indgår i undersøgelsen gennem interviews, samtaler og observationer, tilskriver deres handlinger mening. Dermed har forståelsen for meningsdannelsen den overordnede prioritet, mens forklaringen bliver et sekundært fokusområde, som kan lade sig gøre grundet den opnåede forståelse af fænomenet (Berg-Sørensen, 2012, p. 216). Berg-Sørensen præsenterer en række forhold, som er relevante i forhold til studier af mening og meningsdannelse, hvoraf der vil fokuseres på de to førstnævnte: *"For det første udspiller meningsdannelsen sig i en konkret situation kendetegnet ved sociale relationer, interaktion og dialog, og den er betinget af den historiske kontekst for den konkrete situation."* (Berg-Sørensen, 2012, p. 216). Hermed pointeres det at meningsdannelsen afhængig af den historiske kontekst og de kulturelle præmisser og interaktioner, som er gået forud for det undersøgte felt. Således er det oplagt at have den historiske og kulturelle kontekst for skaldere in mente når der forsøges at dannes en forståelse af Skaldecaféens ageren, da en del af aktørerne har, eller har fået, deres ophav og relation til projektet gennem dette miljø. Samtidigt kan der også argumenteres for, at der er en sammenhæng mellem den historiske kontekst, som undersøges i et hermeneutisk perspektiv, og de strukturer og mekanismer, der undersøges i et kritisk realistisk perspektiv.

Derudover præsenterer Berg-Sørensen en anden præmis, der lyder: *"For det andet spiller sprog en central rolle for meningsdannelsen i kraft af de ideer, begreber og ord, som vi betjener os af, når vi giver udtryk for vores synspunkter og fortolker andres synspunkter og handlinger. Vi er altid allerede indlejret i et fælles sprog, som betinger meningsdannelse og fortolknings- og handlemuligheder."* (Berg-Sørensen, 2012, pp. 216-217). Hermed tilskrives sproget altså en afgørende rolle for meningsdannelsen i og med sproget er afgørende for de muligheder og begrænsninger vi har i forbindelse med meningsdannelser. Således er sproget adgangsgivende til forståelsen af de præmisser, som er afgørende for at kunne fremtolke og

analysere de strukturer og mekanismer, som potentielt ligger til grund for deltagerne i Skraldecaféens adfærd. Dermed understøttes brugen af den teoretiske ramme, som introduceres nedenfor, hvor et ord, der er blevet kraftigt populariseret i de aktivistiske kredse af det aarhusianske miljø, hverdagsaktivisme, forsøges koblet til eksisterende teoretiske begreber og empiri. Ydermere understøtter det også den teoretiske ramme, som senere præsenteres i form af Laurent Thévenots engagementsregimer.

Den hermeneutiske vekselvirkning

Et andet centralt element i hermeneutikken er *den hermeneutiske cirkel*, som kort fortalt beskriver hvordan forståelse og mening dannes ud fra en vekselvirkning mellem dele og helheder. Dermed er det nødvendigt at være bevidst om helheden, hvis man vil forstå de enkelte dele, lige så vel som det er nødvendigt at forstå de enkelte dele for at kunne forstå helheden (Berg-Sørensen, 2012, p. 220). Således er det ideelt at man i forbindelse med en empirisk indsamling er bevidst omkring fordomme og sin forforståelse, og dermed forholder sig åbent og reflektivt over for det fænomen, som undersøges. På den måde er det muligt at sætte sin eksisterende viden i spil, og bruge den til at opnå en højere viden gennem en bevidst tilgang til fænomenet, og dermed en revidere sin forståelse, hvilket potentielt kan være en uendelig proces (Berg-Sørensen, 2012, p. 223).

For at kunne bearbejde den empiri, som vil blive udarbejdet gennem undersøgelsen er det således nødvendigt at være bekendt med den forforståelse og de fordomme, som jeg besidder i forvejen. Således tages der udgangspunkt i en mere metodisk tilgang til hermeneutikken og meningsdannelse som håndværk, hvilket præsenteres i Steinar Kvale og Svend Brinkmanns *Interview*. Her præsenteres hermeneutikken blandt andet i en samfundsvidenskabelig kontekst, hvor det pålægges et tydeligt fokus på forståelsen af mening ud fra den kontekst, hvori empirien er indsamlet og hvor informanterne har deres livsverden (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 69). Således kan hermeneutikken bidrage til at forskeren forstår at se ud over den direkte viden, som de præsenteres for i et interview, og dermed sætte den ind i en bredere kontekst, som ligger forud for interviewet og den viden som informanterne overleverer. Dermed er nærtliggende at være opmærksom på den forhåndsviden som forskeren besidder omkring det undersøgte felt, hvorfor min relation til feltet og forhåndsviden udfoldes i afsnittet om etnografisk metode.

Sammenhængen mellem en kritisk realistisk ontologi og en hermeneutisk inspireret epistemologi er dermed fokus på den kontekst, mekanismer eller strukturer, som ligger forud for den direkte observerbare empiri, som forskeren præsenteres for i eksempelvis en interviewsituation. Ligesom det i et kritisk realistisk perspektiv er bestræbelsesværdigt at undersøge og beskrive det virkelige domæne, er det i den hermeneutiske meningsdannelse centralt at forstå mening ud fra den kontekst, som informanterne befinder sig i. For sin vis vil jeg arbejde ud fra, at de to tilgange beskriver undersøgelsen af samme eller

relativt nærtliggende fænomener. Således er emergens, som nævnt ovenfor, et karakteristisk billede på hvordan den viden, som produceres i en interviewsituation, består af mere end blot den viden, der direkte overleveres i samtalen. Hertil kommer nemlig forskerens viden omkring det undersøgte felt, hvor vedkommende dels løbende i interviewet har en bedre mulighed for at udfolde de besvarelser, som informanterne leverer, ligesom de i en analytisk kontekst har præmisserne for en bredere forståelse af den kultur og baggrund, som ligger forud for den empiri som denne præsenteres for.

Teori

Den teoretiske ramme for denne undersøgelse tager udgangspunkt i henholdsvis *hverdagsaktivisme* som koncept-indikator, hvilket vil blive nuanceret gennem forskellige definitioner af aktivisme, og Laurent Thévenots pragmatiske sociologi omkring engagementsregimer.

Aktivisme

For at komme nærmere en betydning af begrebet hverdagsaktivisme tages der udgangspunkt i Derek Layders (1998) overvejelser omkring koncept-indikator sammenhænge. Hensigten er at nuancere begrebsapparatet omkring aktivisme ved at inkludere hverdagsaktivisme, og samtidigt knytte begrebet op på begreber fra eksisterende teori og empiri og ikke mindst skabe en forbindelse med begreberne og min egen empiri (Layder, 1998).

Med fokus på en festival d. 15. – 17. september 2017 navngivet "Rethink Activism" vil jeg tage udgangspunkt i aktivismebegrebet, som festivalen og arrangørerne bag har fokuseret særligt på at redefinere. For at komme nærmere en definition af aktivismen vil jeg derfor tage udgangspunkt i den eksisterende litteratur omkring aktivisme, frivillighed og civil handlen. Først og fremmest tages der udgangspunkt i aktivismebegrebet som det præsenteres hos Lindekilde og Olesen, hvorefter jeg vil inddrage Henrik Bangs begreb *hverdagsmageren* og slutteligt tages der udgangspunkt i Lichterman og Eliasophs' definition af civil handlen.

Som udgangspunkt opererer Lindekilde og Olesen med fire kernebegreber i deres forståelse af aktivistiske bevægelser navnlig politisk protest, aktivisme, social bevægelsesorganisation og social bevægelse. Således defineres politisk protest "*som en offentlig artikulation af et ønske/krav om forandring/status quo, som benytter et ikke-konventionelt politisk handlingsrepertoire rettet mod et „autoritetssystem” og udføres af et kollektiv eller et individ*" (Lindekilde & Olesen, 2015, p. 32). Således kan politisk protest forstås som en bred vifte af forskellige handlemuligheder, hvor spændingsområdet bevæger sig mellem alt fra blogindlæg til terrorisme. Dermed kan de underdeles i en lang række forskellige kategorier for eksempel ikke-voldelige/voldelige, organiserede/spontane og så videre. Ligeledes kan politisk protest manifestere sig i en

præfigurativ form, hvor der oprettes alternative livsformer til det gængse samfund, eksempelvis alternative samfund som Friland på Djursland (Lindekilde & Olesen, 2015).

Aktivism defineres som *"deltagelse i politisk protest, herunder investering af ressourcer, baseret på individuel afvejning af gevinster og omkostninger ved deltagelse."* (Lindekilde & Olesen, 2015, p. 37).

Aktivism kan dermed forstås som handlingen anses for at være manifesteringen af tankerne bag den politiske protest, og har et individuelt fokus i kraft af den subjektive dimension. Således kræver det (et minimum) af investerede ressourcer for at kunne udøve aktivisme, men ligesom politisk protest kan det være alt fra en underskrift til at sætte livet på spil (Lindekilde & Olesen, 2015). Derfor er det nødvendigt for aktivisten at retfærdiggøre deltagelse i en aktivistisk handling, og have en overbevisning om at det er værd at lægge ressourcer i kampen for at fremme sagen. Endvidere er der en distinktion mellem aktivisme i center og periferi af politiske protester. Som Lindekilde og Olesen argumenterer er der en væsentlig forskel på aktivisten, som er med til at arrangere en demonstration og vedkommende, som står i udkanten og lytter med (Lindekilde & Olesen, 2015). Hertil kommer konsekvenserne som det kan have for individet at være deltagende i aktivistiske handlinger, hvor der skelnes mellem lavrisiko og højrisiko aktivisme. Lavrisiko aktivisme anses ikke for at have en mærkværdig indflydelse på aktivistens livsforløb, mens højrisiko aktivisme kan medføre store indvirkninger på aktivistens videre liv (Lindekilde & Olesen, 2015).

En social bevægelsesorganisation (Social Movement Organisation) beskrives som følger *"En SMO er en formel organisation, der systematisk anvender politisk protest som en del af sit handlingsrepertoire."* (Lindekilde & Olesen, 2015, p. 40), og fokuserer derfor på selve organisationen, som er en del af en social bevægelse. Således er de også karakteriseret ved at have konkrete formål, medlemmer og en klar organisationsstruktur (Lindekilde & Olesen, 2015). Et centralt element i sociale bevægelsesorganisationer er sikringen af overlevelse gennem blandt andet ressourcemobilisering. Et typisk redskab for sociale bevægelsesorganisationer er oprettelsen af koalitioner med andre sociale bevægelsesorganisationer for at opnå større gennemslagskraft – hermed deles flere organisationer om hinandens interne ressourcer og har dermed en større kapacitet (Lindekilde & Olesen, 2015). Angående koalitioner mellem organisationer tales der om en overgang fra collective action til connective action, hvor collective action repræsenterer koalitioner med et relativt veldefineret grund med klar arbejdsdeling og struktur, mens connective action i højere grad repræsenterer et mere ukontrolleret og spontant samarbejde og format mellem organisationerne, hvor der gøres særligt brug af sociale medier (Lindekilde & Olesen, 2015).

De sociale bevægelsesorganisationer kan betragtes som værende en mere konkret og organiseret del af en større og mere diffus *social bevægelse* – hvilket i Lindekilde og Olesens optik defineres som *"(...) kollektiv og koordineret handlen med en vis udstrækning over tid, der udgøres af en flerhed af konkrete og*

netværksrelaterede aktører, udtrykker sig gennem politisk protest, har politiske mål og bygger på en grad af fælles identitet.” (Lindekilde & Olesen, 2015, p. 42). Således kan en social bevægelse ikke nødvendigvis forstås som et konkret empirisk fænomen, men snarere som en længerevarende proces, hvor der indgår en række aktører på tværs af tid og rum. Lindekilde og Olesen differentierer blandt andet mellem sociale bevægelsesorganisationer og sociale bevægelser ved at fokusere på at der i sociale bevægelser er et krav om flere aktører, og kan foruden sociale bevægelsesorganisationer også omfatte individuelle aktører og institutioner, som har en mobiliseringsressource, som kan være med til at danne et grundlag for engagement blandt befolkningen.

Hverdagsmageren

Foruden Lindekilde og Olesens definition af aktivisme og dertilhørende handleformer og organisationsstrukturer er det nødvendigt at nuancere begrebet yderligere. For at komme nærmere på begrebet *hverdagsaktivisme* vil der blive taget udgangspunkt i Henrik Bangs idealtyper *hverdagsmageren* og *ekspertborgeren* (Bang & Sørensen, 2004) (Bang, 2009).

I takt med at der er en større mistillid og manglende interesse rettet mod større politiske projekter og organisationer er det en opkomst af lokale og mere hverdagsorienterede projekter. Bang skelner mellem ”ekspert borgere” og ”hverdagsmagere”, og fokuserer ofte på at skabe et mere nært og inkluderende politisk lokalmiljø. Ofte er de tilknyttet en gruppe af undertrykte eller udsatte borgere, som har svært ved at finde taletid i det etablerede, politiske miljø på baggrund af deres ophav (Bang, 2009). Bang beskriver deres adfærd som værende et eksempel på hvordan modstandsideiteter og sociale græsrodsbevægelser bevæger sig mod en mere lokal- og projektorienteret form for aktivisme med fokus på de emner, som berører hverdagen og det umiddelbare, snarere end velovervejede, rationelle valg (Bang, 2009). Måden hvorpå ekspert borgere og hverdagsmagere handler for at skabe opmærksomhed og handling omkring deres mærkesager, er mangfoldig og spreder sig vidt mellem protester, frivilligt arbejde, lokalforeninger, mediealliancer og så videre. Således kan de i nogle sammenhænge være ude og kæmpe mod ”systemet” eller institutioner, mens de i en anden sammenhæng kan arbejde sammen med dem for at nå målet. Derfor er der ikke det store fokus på, hvem der arbejdes sammen med såfremt der er mulighed for at rykke tættere på deres målsætning.

Ekspert borgere er typisk kendetegnet ved at være ”nye professionelle” ofte med tilknytning til frivillige organisationer, som mener at de er i stand til at implementere politik på en måde, der er enten ligeværdig eller bedre end politikere og andre professionelle indenfor feltet. Dertil kommer at de har en bred forståelse for det politiske liv som værende en diskursiv konstruktion – noget der konsekvent afspejler deres livsstil og beslutninger. Endvidere har de den fornødne ekspertise til at begå sig og have indflydelse i

elite netværk så deres holdninger kan blive hørt. De vægter samarbejde og dialog højere end modstandsbilleder, hvorfor også de betragter sig selv som et autonomt element i systemet, som hverken er en del af det eller imod det. Som konsekvens af deres relation til, og viden om relevante grupper, hvilket kan gøre dem til attraktive samarbejdspartnere for institutioner og organisationer (Bang, 2009). Derigennem har ekspertborgeren også mulighed for at arbejde på tværs af de konventionelle grænser og dermed have netværksrelationer til både systemet, civilsamfundet, private erhvervsdrivende, interesseorganisationer og så videre, hvilket betyder at de kan være en god ressource til opbygningen af politisk kapital for dem selv og samarbejdspartnere (Bang, 2009)

Hverdagsmagere har det tilfælles med ekspertborgerne at de ikke er interesserede i at deltage i storpolitik, og dermed har et mere fokuseret blik på de lokale og nære. I forståelsen af hverdagsmagernes opposition til systemet defineres deres handlen som: *"... they prefer to be involved as reflexive individuals participating with other reflexive individuals for getting a particular and very concrete project going, right where they are."* (Bang, 2009, p. 131). De distancerer sig fra ekspertborgerne med argumentet om, at de fokuserer for meget på at "spille systemets spil", og selvom hverdagsmageren oftest interesserer sig for storpolitikens indflydelse på det lokale liv og det etablerede samfund, er det ikke derudfra de definerer deres politiske identitet (Bang, 2009). Hverdagsmageren er mere fokuseret på at undgå professionaliseringen af deres handlinger end ekspertborgeren, og er mere interesserede i at fremme deltagelse med en mindre grad af organisering og distingverer mere mellem deres deltagelse som almindelige borgere og som professionelle end ekspertborgerne (Bang, 2009). Hverdagsmageren handlinger er således mere drevet af lyst til at løse en nødvendighed i nærmiljøet, og oftest med en lav grad af organisering sammen med individer i øjenhøjde.

Demokratisk handlen

En tredje indgangsvinkel, som er interessant for forståelsen af hverdagsaktivisme er Paul Lichterman og Nina Eliasophs nyfortolkning af demokratisk handlen, som blev præsenteret under eksisterende forskning.

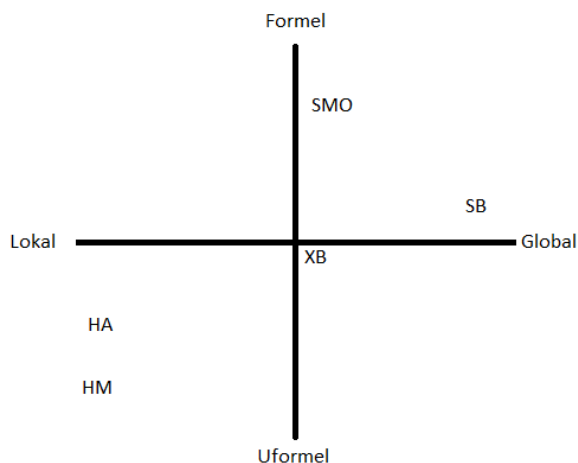
Lichterman og Eliasoph korter demokratisk handlen ned til en enkelt sætning: *"In civic action, participants are coordinating action to improve some aspect of common life in society, as they imagine society"* (Lichterman & Eliasoph, 2014, p. 809). Lichterman og Eliasoph præsenterer tre fokuspointer, som er kendetegnende for demokratisk handlen; først og fremmest fokuseres der på, at aktører samarbejder omkring håndteringen af en udfordring, som de mener vil forbedre samfundet for det fælles bedste. Dernæst koordineres samarbejdet med et vis krav om frihed og fleksibilitet i forhold til rollefordeling, hierarkisk placering og handlingsmønstre. Sidst, men ikke mindst, handler aktørerne som værende delagtiggjorte medlemmer i et samfund, hvordan de end måtte definere dette, hvori deres problemløsningspotentiale er appellerende (Lichterman & Eliasoph, 2014).

Ydermere adskiller de to sig ved at demokratisk handlen i et neo-tocquevilliansk perspektiv ofte er forbundet med ulønnet arbejde, mens det hos Lichterman og Eliasoph meget vel kan være lønnet, såfremt vedkommende betragter deres arbejde som en del af noget større, har en relativt fleksibel samarbejdsform og hvor de mener at deres handlinger vil gøre en forskel for det samfund de forestiller sig at hjælpe. (Lichterman & Eliasoph, 2014). Derfor er der et krav om en vis grad af fleksibilitet i organiseringsformen af samarbejdet mellem aktører for at det kan betragtes som en demokratisk handling. I forlængelse heraf er det også nødvendigt at forstå, at demokratisk handlen er kendetegnet ved at aktøren ser sig selv som en del af en bevægelse, og at det derfor ikke kan begrænses til blot en enkelt handling eller begivenhed. Demokratisk handlen sigter altså mod at konstruere civilsamfundet gennem daglige samarbejder og relationer, fremfor at betragte civilsamfundet som en eksisterende kategori, hvori handlinger kan placeres (Lichterman & Eliasoph, 2014).

Opsummering af aktivisme typologier

Særligt mellem hverdagsmageren, ekspertborgeren og den demokratisk handlende er der en række overlap, der kendetegner den nye type "frivillighed", som undersøgelsen ønsker at indfange. Alle har interesse i, at påvirke samfundet i en retning, som de mener er godt for dem, men i modsætning til det neo-tocquevillianske perspektiv er forudsætningerne for at kunne deltage mindre rigide, hvilket tillader nedbrydningen af en sektorbestemt "frivillig aktivitet", og dermed et bredere forståelsesramme, der kan inkludere alt mellem private borgere, erhvervslivet, kommunale instanser med mere. Dette er ligeledes overensstemmende med begreberne om politisk protest og aktivisme, som blev præsenteret hos Lindekilde og Olesen, mens der dog i en vis grad tages afstand til de mere formelt organiserede sociale bevægelsesorganisation. Dette udelukker dog ikke, at en aktør kan indskrive sig under værdierne fra en social bevægelse.

Hverdagsaktivisten placerer sig tæt på hverdagsmageren i kraft af det lokale fokus, men knytter sig i en aarhusiansk kontekst tættere på det formelle niveau, da begrebet har en særlig tilknytning til Sager Der Samler, som kan defineres som en mindre social bevægelsesorganisation, og som perifert knytter hverdagsaktivisterne til hinanden gennem deres netværk. En simpel visualisering ses i nedenstående figur 2, hvor HM = Hverdagsmagere, HA = Hverdagsaktivister, XB = Ekspertborgere, SMO = Socialbevægelsesorganisation og SB = Social Bevægelse.

Figur 2 Illustration af aktivismespektrum

Således placeres hverdagsaktivisten tæt på hverdagsmageren i kraft af det lokale fokus, afstanden fra storpolitik samt sigtet mod at undgå professionaliseringen af deres projekter, men dog med et mere formelt fokus som nævnt ovenfor.

Thévenots pragmatiske sociologi

Den pragmatiske sociologi bygger på en fransk udgave med Luc Boltanski og Laurent Thévenot som teoretiske hovedfigurer. Som det vil blive tydeliggjort nedenfor fokuserer denne udlægning af pragmatisk sociologi på at systematisere den verden og de værdisættelser, som allerede er tilstede i det levede liv, som aktørerne navigerer efter og vurderer på baggrund af (Nielsen, 2014, p. 12)

Den pragmatiske sociologi betragter verden som fyldt med spændinger og usikkerhed (Hansen, 2016, p. 15). Derfor opsættes en række betingelser, præmisser og handlingspotentialer som aktører bruger til at navigere i, i relation til deres omgivelser, og ifølge Thévenot er aktørerne i nogen grad reflektive og bevidste om disse sociale spilleregler, hvilket gør koordineringen heraf til en krævende proces for aktøren selv (Hansen, 2016, p. 16). Disse usikre situationer kaldes også kritiske øjeblikke, og det er disse øjeblikke, der undersøges. I disse øjeblikke opstår der usikkerhed omkring hvad, som er relevant i en given situation, og det er en præmis for teorien at aktører trækker på situationstrascenderende bedømmelsesstandarter for at kunne vurdere hvad som er passende, og hvad, som ikke er (Nielsen, 2014, p. 12) Disse bedømmelsesstandarter begrebsliggøres som *værdiordener*, og disse rummer hver især et ideal for den sociale orden som en situation kan ordnes og bedømmes efter, ligesom enhver orden indeholder en evalueringsstandard, som benyttes som moralsk målestok for værdisættelse i den givne kontekst. En sådan evalueringsstandard begrebsliggøres et *ækvivalensprincip*, da det muliggør værdidomme over forskelligartede situationer ved hjælp af en praktisk standard for det gode (Nielsen, 2014, pp. 12-13)

Værdiordnerne vil blive præsenteret nedenfor, men først vil der være en kort introduktion til et princip af den pragmatiske sociologi, som er centralt for undersøgelsens analyse; anerkendelsen af aktørerne som velvidende omkring deres eget levede liv og verden. For at forstå hvordan aktører engagerer og forholder sig i/til omgivelserne er forskeren nødt til at placere sig ligestillet med de aktører, der indgår i forskningen. Det vurderede Thévenot på baggrund af en række eksperimenter han udførte med Boltanski i 1983, hvor de konkluderede at "... deltagerne var fuldt bevidste om, og i stand til at jonglere med og selv skabe, kategorier og klassificeringer" (Hansen, 2016, p. 14). Metodisk set betyder det også at forskeren nødvendigvis må indgå i interviews og observationer på en særlig nærværende måde, da det kræves indlevelsesevne, viden og opmærksomhed. Her kan forskeren blandt andet være opmærksom på indicier, spor, kropslige udtryk osv., som udviser tegn på at noget tilskrives særlig positiv/negativ værdi eller en særlig form for tilfredshed eller utilfredshed (Hansen, et al., 2016, p. 282). Essensen i denne epistemologiske opfattelse er, at det aktørerne fortæller er ligeværdigt med forskerens forståelse, og dermed også ligeværdigt med de strukturelle fortolkninger, som forskeren kan tilgå gennem undersøgelsen af et felt.

For at kunne skelne mellem pluraliteten af værdiordener, som mennesket interagerer med har Thévenot og Luc Boltanski i samarbejde udarbejdet otte verdener for retfærdiggørelse, som alle tager udgangspunkt i politiske filosoffer (Hansen, 2016, p. 23)

De otte verdener for retfærdiggørelse

De forskellige verdener for retfærdiggørelse bør ikke betragtes som selvstændige sociale verdener, men nærmere som en række diskurser, som aktører kan retfærdiggøre deres handlinger med udgangspunkt i. Hver verden besidder således en række forskellige idealer, som er efterstræbelsesværdige og som bliver kriterier for, hvad der er relevant i forhold til de andre verdener. Aktører er ikke begrænset til en enkelt verden, men vil oftest bevæge sig mellem flere forskellige afhængigt af deres rolle i en given kontekst. Ligeledes er det også muligt at aktører gør brug af efterstræbelsesværdige kriterier fra flere verdener samtidigt når de forsøger at fremme deres værdier og interesser (Giulianotti & Langseth, 2016, pp. 136-137).

De seks oprindelige verdener tæller henholdsvis *inspiration*, hvor det gode er kreativitet og åndeligt *inspiration*, *domestisk*, det gode er det familiære og hierarkiske, *civil*, hvor det gode er kollektive interesser og almenvellet, *opinion*, hvor det gode er hvad der er populær og giver anerkendelse, *Marked*, hvor det gode er pris og konkurrence og *industriel*, hvor det gode er effektivitet og produktion. Sidenhen er teorien videreudviklet med to verdener yderligere; *den grønne orden*, hvor det gode er det miljørigtige og *projektordenen*, hvor det gode er projektaktivitet og fleksibilitet (Hansen, 2016, pp. 23-24).

I nedenstående tabel er der en samlet oversigt over de forskellige værdiordener:

Tabel 1. De seks verdener for retfærdiggørelse (Inspireret af Hansen M. P., 2016, s. 23; Nielsen, 2014, s. 13-22; Giulianotti & Langseth, 2016, s. 138-146; Blok & Meilvang, 2015, appendix)

	<i>Inspireret</i>	<i>Domestisk</i>	<i>Civil</i>	<i>Opinion</i>	<i>Marked</i>	<i>Industriel</i>	<i>Grøn</i>	<i>Projekt</i>
Vurderingskriterier	Ånd, kreativitet	Agtelse, Rygte	Kollektive interesser	Ry, popularitet	Pris	Produktivitet	Bæredygtighed, miljøvenlighed	Aktivitet netværk
Formen af den relevante information	Emotionel	Mundtligt forbilledlig	Formel, officielt	Semiotisk	Mone-tær	Målbare kriterier, statistik	Genbrug, bæredygtighed,	Fleksibilitet, sammenhæng
Den elementære relation	Passion	Tillid	Solidaritet	Anerkendelse	Udveksling	Funktionel forbindelse	Naturligt ophav, Overmenneskelig	Netværk, kommunikation
Den menneskelige kvalificering	Kreativitet	Autoriseret	Lighed	Berømmelse	Begær, købekraft	Faglige kompetencer, ekspertise	Miljøbevidsthed	Autonomi, fleksibilitet

De verdener, som viser sig at besidde de primære retfærdiggørelseskriterier i den empiriske indsamling vil blive uddybet yderligere i forbindelse med analysen.

I ovenstående tabel ses hvorledes forskellige kvalificeringer og værdier vurderer en genstand eller et fænomens betydning afhængig af hvilken værdiorden, der tages udgangspunkt i. Et eksempel herpå kunne være et bord, som kan være et fællessted for familien i en domestisk kontekst, en vare med en værdi i en markeds kontekst og ligeledes en arbejdsplads for den effektive arbejder i en industriel kontekst (Nielsen, 2014, p. 13). Således består den oplevede verden af de objekter vi tilskriver værdi på forskelligvis afhængigt af værdiordenen, der tages udgangspunkt i. Hermed betyder det også at værdiordener ikke alene eksisterer som abstrakte evalueringsstandarder, men ligeledes manifesterer sig i mødet med et objekt og aktører. Vigtigheden af at en aktør opererer inden for en eller flere af ovenstående værdiordener skyldes at aktørens argumentation, kritik eller værdisættelser risikeres at blive stemplet som illegitime, såfremt de ikke kan tilknyttes en eksisterende værdiorden (Hansen, 2016, p. 22).

Thévenot videreudvikler den teoretiske ramme, som omslutter årsagerne til menneskelig handlen og interaktion. Ovenstående værdiordener er en del af hvad han definerer som *retfærdiggørelsesregimer*, og til dette tilføjer han yderligere tre *engagementsregimer*, som hver især besidder beskrivelsespotentialer for måden hvorpå aktører interagerer med hinanden og omverdenen. Disse regimer omfatter, foruden retfærdiggørelsesregimet, *planregimet*, *det familiære regime* og *det eksplorative regime* (Hansen, 2016, pp. 27-31)

Engagementsregimer

Retfærdiggørelsesregimets værktøjsskabe er beskrevet ovenfor, og besidder blandt andet evnen til at undersøge konflikterne omkring et givent fænomen, samt "... *identificere de mange prøver, hvori de engagerede aktører retfærdiggør eller kritiserer projektet ved at mobilisere de moralske verdener, der kvalificerer vejen forskelligt.*" (Hansen, 2016, pp. 27-28). Citatet tager udgangspunkt i beskrivelsen af retfærdiggørelsesregimet i forhold til konstruktionen af en vej i Pyrenæerne, hvilket ligeledes vil være omdrejningspunktet for beskrivelsen af de resterende engagementsregimer.

Når der ikke nødvendigvis er tale om en retfærdiggørelse af vejens tilstedekommen, men snarere en dagligdagsbrug af den kvalificeres vejen snarere i kraft af sin praktiske funktion; nemlig at bringe folk fra A-B (Thévenot, 2016, pp. 112-113). Hermed omtales planregimet, eller ligeledes *de regulære handlingers regime*. I dette engagementsregime er der et væsentligt fokus på (efterlevelse af en) plan, funktionalitet, menneskelig koordinering og adskillelsen af aktørens intentionelle handlinger for i stedet at opfordre til bestemte handlinger. Altså automatiseringen af menneskelig handlen, som skal forløbe så gnidningsfrit som muligt og uden nogen særlige forstyrrelser. Såfremt der opstår forstyrrelser af den regulære handling og uenigheder udvikles til en konflikt skiftes engagementet i stedet til retfærdiggørelsesregimet (Thévenot, 2016, p. 113). En aktør kan dog også engagere sig i en vej, eller et andet vilkårligt fænomen, på anden vis end retfærdiggørelses- og planregimet bebuder; vedkommende kan engagere sig i det familiære regime.

Det familiære regime er kendetegnet ved "... *at garantere et bestemt gode, en form for afslappelse, nærhed og intimitet, som vante omgivelser giver.*" (Hansen, 2016, pp. 29-30). På den måde har det fællestræk med den domestiske værdiorden, men er ikke kendetegnet ved samme kvalificering og værdisættelsesproces. Det familiære regime er snarere en følelse af tryghed og behagelighed end en kvalificering af domestiske værdier, hvilket oftere kommer til udtryk gennem utalt kommunikation, som kropssprog, handlemønstre og ansigtsudtryk, end gennem verbal kommunikation (Hansen, 2016, p. 31). I forhold til vejen, der omtales ovenfor vil et familiært engagement i vejen ofte fokusere på, at det er her på vejen, at det er muligt at gå tur med hunden, mødes med naboen og interagere med de nære omgivelser.

Når aktører engagerer sig familiært i et fænomen vil de ofte forsøge at gøre det genkendeligt ved at

tilpasse det et personaliseret forhold, som dermed er med til at give følelsen af tryghed og sædvane; et eksempel herpå kunne være arbejdsbordet som beklædes med billeder af familiens hund eller lignende (Thévenot, 2016, s. 112; Hansen M. P., 2016, s. 30).

Modsat det familiære regime findes det eksplorative regime, som akkurat på tværs af det familiære regime bevidst opsøger det ukendte, uvidste og usikre. Det eksplorative regime er kendetegnet ved spændingen i at opsøge nye horisonter og muligheder, og i eksemplet med vejen vil et vej i et eksplorativt regime forstås som en rute mod det ukendte og nye horisonter og muligheder. Således er der associationer til den inspirerede værdiorden fra retfærdiggørelsesregimet, men det eksplorative og entusiastiske foregår ikke nødvendigvis som en retfærdiggørelse af en handling, men mere intuitivt; netop som omsorgen og trygheden i det familiære engagementsregime (Thévenot, 2016c, pp. 230-231; Hansen, 2016, p. 31). Det eksplorative engagementsregimes prøvelser består sig dermed i at sikre denne begejstrede tilstand, som er med til at skabe åbenhed overfor fremmedhed, hvilket Thévenot ligeledes tilskriver centrale værdier i den moderne kapitalisme (Thévenot, 2016c, p. 231).

I nedenstående tabel er der en opsummering af de forskellige engagementsregimer;

Tabel 2: Engagementsregimer (Med udgangspunkt i Thévenot, 2016b, p. 188; egen fortolkning af det eksplorative regime)

ENGAGEMENTSREGIMER	I den personlige familiaritet Det familiære regime	I en plan udtænkt af individet Planregimet	I den offentlige retfærdiggørelse med henvisning til det fælles gode Retfærdiggørelsesregimet	På opdagelse Det eksplorative regime
Investeret kraft/magt	Ubesværet i nærhedsrelationen	Den individuelle projektbærers autonomi	Storhed, der kvalificerer det fælles gode	Vigtigheden ved at opdage
Engageret gode	Ubesværethed (konveniens)	Selvrealisering i projektet (planens velegnethed)	Deltagelse i det fælles gode	Interesse i at undersøge nye muligheder
Engageret realitet	Personligt tilpasset	I henhold til dens funktionalitet	I henhold til, hvordan den er kvalificeret for det fælles gode	Muligheder
Det erfaredes format	Perceptuelt lokalt og personligt tegn	Indikation af den normale funktionsmåde	Indikator for storheds-kvalifikationen	Innovation
De to sider: Tillidsfuld hvile/Pinefuld tvivl	Rutinemæssig/fam-lende	Normal/uvis	Retfærdiggjort/kritisk	Nysgerrig/ugidelig
Gensidigt engagement	Omsorgsfuldt	Planlagt af flere, efter aftale, kontraktuelt	Kollektivt kvalificeret for det fælles gode	Innovation
Hjælpe andre for at de engagerer sig	Tage sig af andre, udvise hjælpsom	Bestyrke sin vilje, indgyde tillid til sit projekt	Forberede dem til den offentlige kvalifikationstest	Inspirere andre, vise muligheder
Tingsliggøre den anden	Tage sig friheder med, gøre den anden til sin ting	Instrumentali-sere	Reducere til at være et kvalificeret objekt	Fratagelse af eksplorative muligheder

Engagement med åbne og lukkede øjne

Når aktører engagerer sig i virkeligheden mener Thévenot at det er muligt gennem hvad han kalder ”med lukkede eller åbne øjne”. Når en aktør engagerer sig med lukkede øjne er det med en tiltro til at engagementet og status quo, hvorfor man hviler i engagementet og de konsekvenser dette har i forhold til omverdenen – i forhold til engagementsregimerne betyder det, at retfærdiggørelsesregimet er kendetegnet ved en accept af værdiordenerne, planregimet er kendetegnet ved at være maskinelt og nærmest automatiseret, det familiære regime er rutinepræget og gnidningsfrit mens det eksplorative regime er kendetegnet ved en kontinuerlig åbenhed og begejstring over for det nye. At en aktør engagerer sig med åbne øjne betyder modsat at denne er bevidst om de konsekvenser, som et engagement medfører; og på denne måde forsøges status quo udfordret. I retfærdiggørelsesregimet kritiseres værdiordenen, aktører famler i det familiære regime, planregimet er præget af ubeslutsomhed og det eksplorative regime er kendetegnet ved at aktøren er uengageret og tilbagetrukket (Hansen, 2016, p. 32).

Metode

Specialet bygger på en kritisk realistisk videnskabsteoretisk tilgang, og således er det hensigten at undersøge de bagvedliggende mekanismer, som skaber den sociale verden og livet heri. Den kritiske realisme tillader en bred vifte af metodologiske muligheder, hvilket menes at være en etnografisk tilgang (Buch-Hansen & Nielsen, 2014, p. 38) Således tages der udgangspunkt i to overordnede tilgange til undersøgelsen; en dokumentanalyse og det kvalitative forskningsinterview, som begge vil blive uddybet nedenfor.

Dokumentanalyse

En dokumentanalyse af forskellige skrevne og filmede medier vælges for at kunne få en indsigt i hvilke kulturelle præmisser, der har lagt en positiv grobund for Skraldecaféen. Dette gøres fordi det vurderes at det må være nødvendigt at undersøge hvordan skraldning er blevet diskuteret og omtalt i medierne i tiden omkring og efter Skraldecaféens opstart. Med udgangspunkt i Thévenots teori om retfærdiggørelsesregimer har jeg valgt at gå i dybden med og analysere artikler, blogindlæg og videoer fra perioden 2006-2018, og fokuserer på hvordan de forskellige afsendere i dokumenterne har forholdt sig til skraldere og skraldning generelt. Dokumentanalysen giver indsigt i en større ramme for den sociale opfattelse af skraldet mad og de initiativer, der benytter sig heraf. Den sociale opfattelse af skraldning antages at blive påvirket af de forskellige dokumenter, da det formodes at aktører læser eller ser de forskellige indlæg og debatter og dermed påvirkes heraf. Artiklerne er fundet gennem en Infomedia-søgning på ordet ”skraldere”. Søgeordet er valgt for at sikre det omhandler det miljø, som knytter sig til skraldekulturen og som samtidigt sikrer at der er plads til flere forskellige årsager til at skralde. Et eksempel

på et søgeord, som ville finde lignende artikler, men som i så fald ville være kraftigt påvirket af en politisk ideologi er ”madspild”.

Søgningen i sig selv frembragte 783 artikler i alt, der på en eller anden måde forholder sig til skraldere, og som har været bragt i medier, hvor det har været tilgængeligt for aktører. I læsningen af artiklerne vil der primært være et fokus på *hvad* der bliver sagt omkring skraldekulturen, og ikke *hvem* der siger det. På den måde bevares fokuset på hvordan aktørerne retfærdiggør deres forhold til skraldekulturen, mens en forudindtaget antagelse af aktørernes holdning undgås. På den måde bevares den pragmatiske sociologiske ideal om at lade aktørernes egne fortællinger være det centrale objekt i den empiriske indsamling. Dokumentanalysen vil blive uddybet yderligere i afsnittet om analysemetoder nedenfor.

Det kvalitative interview

Der gøres brug af det kvalitative forskningsinterview, da kritisk realisme blandt andet argumenterer for, at socialvidenskabernes forskningsområde, sociale fænomener, er meningsfyldte, og at tilgangen til dem bedst muligt sker gennem en hermeneutisk inspireret tilgang, hvor forståelse og mening er i centrum. Gennem interviewet indhentes empirien gennem informanternes fortolkede syn på verden, som er fyldt med deres meninger og forståelser, som dernæst puttes under forskerens lup for at blive bearbejdet, fortolket og analyseret atter en gang (Kvale & Brinkmann, 2009). I forlængelse af den franske pragmatisme, som skaber den teoretiske rammesætning for denne undersøgelse, vil informanternes udtalelser blive vægtet med så væsentlig en betydning som muligt, samt gives mulighed for at uddybe deres fortællinger bedst muligt i interviewsituationen.

Således betones det beskrivende element i socialvidenskabernes forskning, så aktørernes egne retfærdiggørelser og udtalelser omkring sociale fænomener bliver det centrale i det senere analytiske arbejde. Gennem interviewet er forskeren og aktøren sammen om at generere den viden, som danner empirien for undersøgelsen, og således fungerer interviewet som en intersubjektiv og social erkendelsesproces, hvor begges forforståelse og engagement bliver centrale for den genererede viden.

Mere specifikt vil der være et fokus på den semi-strukturerede interviewform, hvor der vil være et ens udgangspunkt for alle interviews, men hvor samtalen under interviewet har mulighed for at tage flere drejninger, og hvor forskerens ansvar er stille uddybende spørgsmål til de besvarelser, som understreger retfærdiggørelserne og engagementet omkring skraldning og kulturen herom. Således lægger den semi-strukturerede interview sig op ad den kritiske realismes ideal om at tilstræbe det bedst tilgængelige svar på forskningsspørgsmålet, ligesom det tillader en abduktiv tilgang til det empiriske materiale.

Helt konkret er det muligt at opnå en indsigt i aktørernes subjektive bevæggrunde for at skralde, hvorfor og

hvordan de engagerer sig i forskellige dele af kulturen omkring skraldere og hvordan de selv positionerer sig som skraldere i forhold til den omkringliggende verden.

Gennem disse interviews og dokumentanalysen er det muligt at identificere en række mønstre, som har været med at skabe de bagvedliggende mekanismer, som har legitimeret Skraldecaféens fremvækst, og ydermere skraldekulturens udbredelse i Danmark generelt.

Forskerens position

Her vil der være en kort præsentation af, hvordan jeg'et bag dette speciale relaterer sig til dels Skraldecaféen, men også miljøet omkring skraldning generelt, samt Sager Der Samler og deres hverdagsaktivisme.

Jeg begyndte personligt at skralde i 2009, og har gjort det regelmæssigt lige siden. I starten var det af økonomiske årsager eftersom jeg lige var flyttet hjemmefra, men endnu ikke kunne få uddannelsesstøtte. Senere er det dog primært blevet et spørgsmål om spændingen ved at skulle improvisere omkring madlavningen på baggrund af det, der er i containerne, samt en snert af politisk bevidsthed. Derudover har jeg selv en interesse i at kunne gøre en forskel i lokalmiljøet, hvilket har introduceret mig til Sager Der Samler gennem skateboardrelaterede beskæftigelser, hvor jeg sidenhen mødte Skraldecaféen. Jeg er som udgangspunkt positivt indstillet over for Skraldecaféens initiativ, og er primært interesseret i hvordan der kan udvikles alternative måder til at skabe fællesskaber, samskabelse og meningsfuld aktivitet uafhængigt af aktørens socialøkonomiske baggrund. Under Rethink Activism festivalen var jeg ligeledes inviteret med til at etablere et "stadion", hvor alternative sportsgrene og gadeidrætten var i fokus med henblik på at belyse hvordan byens rum ellers kunne udnyttes. Her var jeg særligt i kontakt med flere personer i Sager Der Samler, og gennem møderne og planlægningen af mine egne begivenheder blev jeg introduceret til flere "hverdagsaktivister", hvilket var et begreb, som blev brugt om borgere, som selv mobiliserede ressourcer til at gøre en forskel i deres lokalmiljø. Dette blev katalysatoren for min interesse for denne type organisering af demokratisk handlen, og således er Skraldecaféen blevet et eksempel på, hvordan det kan manifestere sig.

Skraldecaféen, Sager Der Samler og interviewpersonerne

Skraldecaféen er kort præsenteret ovenfor, så derfor vil der i stedet fokuseres på deres relation til hverdagsaktivismen, og herigennem Sager Der Samler, hvorefter interviewpersonerne præsenteres.

Skraldecaféen er som nævnt startet i 2015 efter Steffen Sand og Annbrit Jørgensen mødte op i Sager Der Samler, og præsenterede idéen for de involverede, og spurgte om nogen ville være med til at starte

projektet op (Lars:51-54). Indtil flytningen til arealet på Sydhavnen har Skraldecaféen haft deres ugentlige møder i Sager Der Samlers lokaler, hvilket har betydet at deltagerne i Skraldecaféen har samarbejdet og interageret med resten af deltagerne i projekterne, som gør brug af Sager Der Samlers lokaler, og naturligvis også de personer, som er knyttet til Sager Der Samler selv. Deltagerne i Sager Der Samler har blandt andet startet en række portrætter af hverdagsaktivister, hvor over 100 privatpersoner er blevet præsenteret i forbindelse med den problemstilling, som beskæftiger dem i deres hverdag. På den måde er de med til at udbrede idéen om, at demokratisk handling er en af mange muligheder for at gøre en forskel for aktørernes egen hverdag.

Interviewpersoner

Espen er en 22-årig mand, der har begået sig i punkmiljøet store dele af sit liv, og som i årevis har arbejdet som kok eller deltaget i arrangementer, hvor han har hjulpet til med sine evner i køkkenet. Espen begyndte at skralde i en relativt ung alder, da han havde hørt det var muligt at finde slik i containerne, og siden da har det hængt ved i perioder. Han bor nu på Nørrebro i København, men har været med i Skraldecaféen i mange år, inden han flyttede til København sidste efterår.

Lars er 47 år gammel, og har været med i Skraldecaféen siden opstarten. Forinden da var han aktiv i Sager Der Samler med projektet "Vores Rum", hvor han prøvede at gøre børne-forældre relationen mere tilgængelig for forældre, som bor på gaden. Han har levet et omtumlet liv, og er et kendt ansigt på "gaden", men flyttede i 89 tilbage til byen og mener nu han har temmelig godt styr på det hele (Lars: 517;422;41). Dette har blandt andet bidraget til at han ønsker at gøre en forskel for dem, der stadig lever på gaden, og det mener han kan gøres gennem fællesskaber. Lars skralder ikke privat, da hans farveblindhed gør, at han ikke kan se hvorvidt maden er spiselig eller ej, mens han står ved containerne. Til gengæld klunser han, hvilket vil sige at han gerne tager ting, der står til storskrald, såfremt han vurderer at de kan bruges i hans eget hjem.

Steffen er en mand på 35 år, og er en af stifterne af Skraldecaféen. Han begyndte at skralde i en ung alder, da han, ligesom Espen, vurderede at der var slik at finde i containerne. Hans vej til Skraldecaféen startede da han blev syg, og blev økonomisk begrænset. Hermed opdagede han muligheden for at skralde, og erfarede at andre i lignende situationer også havde brug for mad. Herefter startede han De Forenede Fødevarerdepoter, som sidenhen er blevet sat til siden for at starte Skraldecaféen, hvilket blev gjort fordi de mennesker Steffen mødte foruden mad også manglede sociale relationer, og det ønskede han at skabe rum for med projektet.

Analysemetode

I det følgende afsnit vil der blive redegjort for de metoder, som danner udgangspunktet for de efterfølgende analyser, samt diskussionen af de konklusioner, som vil blive draget på baggrund af interviewmaterialet, samt dokument- og videoanalysen. Først vil metoden for de kvalitative interviews blive præsenteret, og dernæst præsenteres metoden for dokument- og videoanalysen.

Analyse af de kvalitative interviews

Analysen af de kvalitative interviews blev udført med afsæt i Kvale og Brinkmanns (2009) metodik, og gennemgår dermed fire trin: transskribering, meningskategorisering, meningskondensering og meningsfortolkning. Præmisserne og fremgangsmåden for de enkelte analysetrin er der redegjort for i de følgende afsnit.

Transskribering

Alle interviews er transskriberet af mig selv dagen efter interviewet. En af de potentielle problemer, der kan opstå når et interview transskriberes er tab af nuanceringer, kropssprog, tonefald og lignende. Med det in mente er det kun fordelagtigt at interviewene er transskriberet af mig selv kort tid efter interviewene har fundet sted. Således har oplevelsen været frisk i min hukommelse, og det har været muligt at indfange eventuelle betydelige hentydninger gennem kropssprog og lignende. Ved transskriberingen har jeg i videst muligt omfang forsøgt at få de ordrette udtalelser med, om end der er sorteret fra de steder hvor der stammes en smule for at påbegynde en sætning. Derudover er der kun indskrevet at interviewpersonerne griner de steder hvor det har stoppet samtalen, hvilket er gjort fordi interviewpersonerne generelt har været glade mennesker, som har grinet en del under interviewene.

At interviewene er transskriberet umiddelbart lige efter de er gennemført har ligeledes betydet at jeg har kunnet tage erfaringer med fra det ene interview til det næste. Således har interviewrækken været Espen → Steffen → Lars. Transskriberingen af interviewene er foretaget i onlineprogrammet otranscribe.

De transskriberede interviews findes i bilag 2. Da ingen af de interviewede ønskede at være anonyme er både de og jeg selv betegnet ved fornavn. Personer, som er omtalt ved navn under interviewene er anonymiseret medmindre det har været muligt at spørge dem hvorvidt det er i orden at medtage dem ved navn.

Meningskodning

Ved meningskodningen blev transskriberingerne kodet med baggrund i teorien om engagementsregimerne, samt hverdagsmageri og organisationsform. Således var de oprindelige kodninger *organisationsform*, *hverdagsmager* og de fire overordnede engagementsregimer (familiære, plan, retfærdiggørelser og

eksplorative), samt de otte værdiordener som er nævnt i uddybelsen af retfærdiggørelsesregimerne. Under kodningen af interviewene har der dog åbnet sig en række andre kategoriseringer, som jeg har valgt at inddrage, da de forventes at have relevans for problemstillingerne, som skal besvare undersøgelsens hovedspørgsmål. Disse har været *Fællesskab, meningsfuld aktivitet, ophav/identitet, relation til lokalmiljø, skraldecaféens historie og skraldekodeks*.

Fællesskab og meningsfuld aktivitet er to kategorier, som under interviewene viste sig at være mere centrale for Skraldecaféen end forventet, og er naturligvis tilføjet grundet interviewpersonernes umiddelbare vægt på disse to. Ophav/identitet er medbragt for at have lidt baggrundshistorie om personerne, der dels kan belyse hvorfra deres syn på tilværelsen udspringer, samt fortælle noget om klientellet i Skraldecaféens indre kerne. Relation til lokalmiljø og Skraldecaféens historie er med til at belyse hvordan aktivisterne i Skraldecaféen har arbejdet sammen med både butikker, skraldere, andre aktivister, kommunen og ikke mindst den aarhusianske lokalbefolkning, hvilket antages at være et udgangspunkt for initiativets succes. Slutteligt er skraldekodekset medtaget for at sætte et perspektiv på hvordan aktivisterne i Skraldecaféen forholder sig til de uskrevede regler vedrørende skraldning.

Således har der været en blanding af deduktiv konceptualisering med udgangspunkt i projektets teoretiske ramme, ligesom der har været en induktiv konceptualisering på baggrund af interviewpersonernes fortællinger, samt mine refleksioner over disse. Årsagen til at det blevet gjort på denne måde er for at efterleve den videnskabsteoretiske præmis om at søge den bedst mulige beskrivelse på baggrund af den viden, som ligger tilgængelig. Således har der ligeledes været begrebs- og datastyret kodning (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 224), om end udgangspunktet oprindeligt var begrebsstyret kodning.

I praksis har kodningen foregået således at interviewene er gennemlæst i programmet NVivo 12 Pro, hvor kategoriseringerne er tilføjet. Derefter er relevante passager kodet til de kategoriseringer, hvortil de relaterede sig. Såfremt en passage knyttede sig til flere kategorier er den tilføjet til samtlige relevante kategorier. Gennem denne proces har det været muligt at strukturere og kvantificere interviewpersonernes udtalelser vedrørende de forskellige kategorier, og på den måde få et overblik over hvilke faktorer og værdier de vægter højere end andre.

Efter at have kodet de forskellige udtalelser og derigennem dannet et struktureret overblik over datamaterialet er interviewmaterialet blevet meningskondenseret.

Meningskondensering

Hensigten med meningskondenseringen er, at de meninger, som interviewpersonerne udtrykker kortes ned (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 226). Dette er gjort med afsæt i ovennævnte kodning, således at udsagnene kunne fokuseres på det interviewpersonerne udtalte sig om, og sorteres yderligere. I gennemførelsen af

denne proces har det ligeledes været en fordel at jeg selv har transskriberet og kodet interviewene, da jeg derigennem har opnået en helhedsfornemmelse af datamaterialet, hvilket således har gjort fortolkningen mere sammenhængende.

Ved meningskondenseringen identificeres de *naturlige meningsenheder*, som interviewpersonerne har givet udtryk for, hvorefter jeg identificerer det *centrale tema*, som er dominerende i udtalelsen. Derefter forholdes de centrale temaer til problemstillingerne for undersøgelsen (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 228). Således lægges der endnu et lag af fortolkning ind mellem det som interviewpersonen sagde, og min forståelse af udtalelsen. Her har jeg taget udgangspunkt i den teoretiske ramme, som også var udgangspunkt for meningskodningen, og gennem kritisk refleksion over de teoretiske begreber kontra min egen forforståelse er der givet et så nuanceret og klart billede af udtalelsen, der tillades af den teoretiske ramme og mine evner.

Nedenfor ses et eksempel på meningskondensering med udgangspunkt i Steffens interview.

Citat	Problemstilling	Kodning	Mening
Steffen: Det har det i høj grad været, at hvis jeg kunne gøre noget for at andre ikke skulle havne i den situation der, jamen så ville jeg gerne gøre noget ved det. Sådan tror jeg der er mange der har det	Motivation	Civil/fællesskab/meningsfuld aktivitet	Ønsker at gøre en forskel for at undgå at andre ender i en tilsvarende situation.

Fokus har været hvilken problemstilling citatet har relateret sig til, derefter hvilke kategorier den er kodet til og slutteligt en opsummering af den fortolkede mening.

Meningsfortolkning

Gennem meningsfortolkningen søges det bedst muligt at besvare problemstillingerne for endeligt at kunne besvare problemformuleringen. Fortolkningen af interviewene tager primært udgangspunkt i meningskodningen og meningskondenseringen, samt genlytninger af interviewmaterialet hvis der måtte opstå behov for dette. Fortolkningen er naturligvis baseret på den forhåndsviden jeg har om feltet, min egen position i forhold til feltet, den teoretiske ramme, der har været central for projektet og så videre. For at strukturere denne fortolkningsproces tages der derfor udgangspunkt i den hermeneutiske

meningsfortolkning, som den præsenteres af Kvale og Brinkmann (2009, p. 233). Således gælder en række principper for hermeneutisk fortolkning, hvoraf det første princip knytter sig til den evigt vekslende proces mellem helhed og dele, som følge af den hermeneutiske cirkel. Gennem dette princip er det muligt at opnå en større forståelse af fænomenet da vekslingen præsenterer forskellige elementer af fænomenet, hvorfor viden opnået ved at se på delene kan bidrage til en større forståelse af helheden, hvilket ligeledes kan medføre en dybere forståelse af delene og så videre. Et andet princip er, at meningsfortolkning slutter når der opnås en *god gestalt* hvori der ikke er nogen logiske modsigelser. Tredje princip er testningen af delfortolkninger i forhold til helheden, og i forhold til andre udtalelser fra samme forfatter. Især dette princip er interessant, da samtlige interviewede har medvirket i udsendelser fra diverse Tv-kanaler, samt artikler i lokalaviser og andre medier. Her er det vigtigt at være opmærksom på eventuelle konflikter mellem udtalelser i de gennemførte interviews og på andre tidspunkter, og hvis muligt forsøge at danne en mening og forståelse for disse eventuelle konflikter. Et sidste princip, som vil blive nævnt her, er at fortolkningen af en tekst ikke er forudsætningsløs. Som nævnt flere gange i projektet har udgangspunktet for undersøgelsen været en på forhånd eksisterende relation til Skraldecaféen, og derudover har store dele af fortolkningsprocessen været præget af den teoretiske ramme for projektet.

I forlængelse af den pragmatiske sociologis fokus på anerkendelsen af aktørernes udtalelser og forståelser af det undersøgte fænomen, vil metoden til at strukturere og tolke interviewene tage udgangspunkt i et *nedefra-perspektiv*, som kort fortalt indebærer at "*sociale fænomener analyseres med afsæt i undersøgelsespersoners erfaringer med og oplevelser heraf.*" (Olsen, 2001, p. 4).

Undersøgelsens problemstillinger besvares delvist gennem disse trin i en selvstændig analyse, hvorefter det drages sammen med dokumentanalysen, samt analysen af de videoer, som er udgivet omkring Skraldecaféen.

Dokument- og videoanalyse

For at kunne påbegynde dokument- og videoanalysen er der foretaget en dokumentsøgning, som primært er foregået gennem Infomedias onlinearkiver ved søgning på "Skraldere". Derudover er der også tilgået blogs, som er fundet gennem googlesøgning på "skraldere", samt videoer fra blandt andet Youtube, hvortil der har været links i henholdsvis blogs og artikler.

Gennemførelsen af dokumentanalysen tager skiftevis udgangspunkt i de artikler og film, som blev fundet i forbindelse med dokumentsøgningen og den teoretiske ramme, dog primært med udgangspunkt i retfærdiggørelsesregimet og de otte værdiordener, som blev præsenteret i teori afsnittet. I denne proces har fokusområdet været hvilke/-t ækvivalensprincip(per), som ligger til grund for argumentationen i de forskellige dokumenter. For eksempel har udtalelser omkring madspild og brug af ressourcer dannet

grundlag for den grønne orden, mens udtalelser omkring økonomiske gevinster og besparelser har været kategoriseret i markedsordenen og så fremdeles. Således har jeg identificeret tre værdiordener, som har været de primære fokusområder for dokumenterne, og de præsenteres nedenfor.

Ligesom i analysen af de kvalitative interviews har også de hermeneutiske principper været omdrejningspunkter i analysen af dokumenter og videoer, hvor især den evige veksling mellem dele og helheder har været afgørende for forståelsen af artiklerne. Endvidere er der gennem læsningen af flere artikler opstået et kendskab til de forskellige skraldegrupperinger, som vælger/tillader mediernes søgelys, hvorfor også det er muligt at sammenligne udtalelser på tværs af artikler.

Videoerne, der er lavet omkring Skraldecaféen er således også genstand for undersøgelsen, hvor der delvist vil blive undersøgt hvorvidt de involverede fortæller den samme historie som i interviewene, og ligeledes vil der være et fokus på andre nuancer af initiativets engagement, som ikke er blevet opfanget under interviewene. Analysen af videoerne vil ligesom dokumentanalysen være med et overvejende fokus på engagementsregimerne, og især retfærdiggørelsesregimet, men der vil også være fokus på hvordan de indskrives sig i rammen omkring hverdagsmagere.

Analyse

Første delanalyse: Skraldemiljøet belyst gennem medierne

Udgangspunktet for første delanalyse er den omtalte dokumentanalyse, som primært er analyseret med retfærdiggørelsesregimet in mente. Som nævnt ovenfor er der identificeret tre værdiordener, som har været centrale for artiklernes retfærdiggørelse af skraldning. Disse er henholdsvis *markedsordenen*, *den civile orden* og *den grønne orden*, og de præsenteres i det følgende:

De tre værdiordener

Markedsordenen beskrives af Thevénot med udgangspunkt i Adam Smiths filosofi i værket *Wealth of Nations*, og således betragtes aktører som rationelt handlende individer, hvis drivkraft er besiddelsesbegær og således også tilstræbelse efter materielværdi (Nielsen, 2014, p. 16). Mennesker interagerer således med hinanden på markedets præmisser og det er igennem denne at relationen opstår, hvor aktørerne skifter mellem roller som sælgere, konkurrenter og købere. Der kvalificeres ud fra det frie marked, hvor aktører kæmper om nå det samme mål. Aktørerne tilstræber akkumulation af værdi, hvilket blandt andet kan blive udtrykt gennem besparelser på hverdagsvarer, som i mange tilfælde er omdrejningspunktet for skraldere. Når markedsordenen aktiveres som argumentationsgrundlag knytter det sig særlig til tanker om købekraft, incitament gennem materiel værdi og herigennem god forretningssans.

Den civile orden beskrives med udgangspunkt i Jean-Jaques Rousseaus tanker om den sociale kontrakt (Nielsen, 2014, p. 17). Her er der fokus på en inddeling mellem enkeltdele og helheder, hvor det gode er helhederne. Det mellemmenneskelige bånd og det fælles gode er blandt de værdier, som her vægtes positivt, og som derfor er efterstræbelsesværdige. Således skelnes der mellem et lavere stadie af menneskelig handlen, som overvejende er egoistisk, og dermed også et højere stadie, hvor aktøren handler på vegne af det kollektive gode. Aktørerne tilstræber altså solidaritet, sammenhængskraft, altruisme og det gode i denne orden er blandt andet arrangementer og handlinger, som går videre end aktøren selv, og løfter det singulære til det kollektive niveau (Nielsen, 2014, p. 17). Når den civile orden aktiveres som argumentationsgrundlag knytter det sig særligt til tankerne om det kollektive gode, altruisme og tilsidesættelse af egoistiske behov

Den grønne orden har været genstand for en længerevarende diskussion i forhold til værdiordenens selvstændighed, da store dele af den argumentationsproces, som ligger til grund for retfærdiggørelser, som kan klassificeres under den grønne orden, ligeledes delvist kan tilskrives andre værdiordener (Blok, 2013, pp. 495-499). I denne undersøgelse betragtes den grønne orden dog som en selvstændig værdiorden, og retfærdiggørelser med ophav i den grønne orden fokuserer særligt på bæredygtighed og miljøvenlighed. Dermed er der et fokus, som er overmenneskeligt² og som dermed resulterer i, at denne værdiorden transcenderer det menneskelige. Fokusområder, som tilstræbes af aktørerne i denne værdiorden, er blandt andre bæredygtighed, genbrug, naturlighed og miljøbevidsthed. Således tilskrives dyr, planter, planeten og naturen generelt en selvstændig værdi, som aktører kan argumentere med udgangspunkt i. En række overlap til de andre værdiordener er for eksempel den industrielle værdiorden i forhold til optimal udnyttelse af jordens ressourcer og ikke mindst det domestiske i tilfælde af bevarelse af naturlandskaber, hvor disse betragtes som traditionelle områder eller arv (Blok, 2013, p. 496)

Hensigten med den følgende analyse er at vurdere hvordan ovenstående værdiordener mobiliseres konkret af aktørerne på trods af deres abstrakte form, og derigennem danne grundlag for en argumentation for, hvordan aktørerne forholder sig til skraldekulturen på forskellige præmisser. Således betyder det, at når aktører aktiverer de forskellige værdiordener for at bedømme og argumentere for og imod skraldning benyttes den ramme af goder, som danner grund for den givne værdiorden.

Markedsordenen: Skraldning som økonomisk middel

Når markedsordenen aktiveres bedømmes skraldning og skraldere med udgangspunkt i en økonomisk dagsorden. Således bliver skraldning til en ressource hvormed det er muligt at skabe et økonomisk

² Selvom det kan diskuteres hvorvidt miljøbevidsthed og bæredygtighed ikke blot er et fokusområde for menneskeartens egen overlevelse.

råderum, som det blandt andet ses i Berlingskes artikel fra september 2016 *Spar tusindvis af kroner på at skralde*. Som titlen tydeligt fremhæver er der fokus på hvordan skraldere finder en masse dagligdagsvarer, som de, af den grund, ikke skal købe i butikker og som dermed er årsagen til besparelsen. Flere gange fortælles det hvordan aktørerne er gået fra at bruge eksempelvis tusind kroner på mad om måneden til to hundrede kroner (Iversen, 2017); (Berlingske, 2016); (Christensen, 2013). Foruden at være en måde hvorpå varer kan tilgås uden at bruge penge, giver det også aktørerne mulighed for at indtage produkter som de ellers ikke ville have haft råd til; *"Jeg finder mest frugt og grønt. Men jeg har ikke købt kød eller pålæg i de knap to år, jeg har skraldet. Min søn og jeg spiser brød af bedste kvalitet og drikker den dyre juice til 20 kroner helt gratis."* (Berlingske, 2016). Skraldning bidrager således til at skabe en større økonomisk frihed for de involverede, da færre penge bruges på mad, og som derfor kan omsættes på anden vis.

Et andet element, som tilskrives markedsordenen er tilstræbelsen af det frie marked og konkurrencen om opnåelse af de samme mål. Dette bringes af og til i spil af aktører, som forholder sig negativt overfor skraldere, hvilket blandt andet italesættes i artiklen *Signe er skralder: Det er grotesk, hvad butikkerne smider ud!* (Jørgensen, 2017) hvor den interviewede stiller spørgsmålstegn ved, om den negative holdning skyldes en indignation over at nogle mennesker tager sig adgang til den gratis mad, mens andre ikke benytter muligheden. I artiklen fra 2012 *De tager Skraldet* fra JyskeVestkysten Esbjerg omtales det endda hvordan det er en del af skraldernes uskrevne regler at man ikke hamstrer, akkurat så der er nok til andre skraldere (Silkjær, 2012). Endvidere gives der udtryk for, at butikkerne selv kan være med på markedsvilkår: *"Det er jo ting, de har smidt ud og alligevel ikke vil sælge. Hvis det er så stort et problem for dem, så kunne det være en ide at sætte priserne ned på de varer, inden de udløber. Så får butikkerne også stadig noget ud af det."* (Christensen, 2013). Hermed argumenterer skralderen for, at butikkerne blot kan konkurrere på markedsvilkår, hvis de er utilfredse med at skralderne tager mad.

I kraft af den uskrevne regel om, at der ikke indsamles mere end hvad den enkelte har brug for, opstår der en konflikt mellem markedets ideal om akkumulation af madvarer, da det netop ikke er velset i miljøet. Dog har overfloden af mad i containerne resulteret i, at enkelte skraldere har set muligheden for at skabe projekter, hvor den skraldede mad kan komme andre til gode. Herigennem aktiveres den civile orden.

Den civile orden: Skraldning som social handlen

Når den civile orden aktiveres for at værdibedømme skraldning fokuseres der særligt på hvordan det kommer kollektivet til gode. Det kan blandt andet være i form af beboere i kollektiver, som skralder mad til den fælles madordning, uformelle organisationer, som skralder for at dele ud til udsatte borgere, der kan

have svært ved at få enderne til at mødes³ eller mere etablerede grupperinger, som bruger den skraldede mad til at lave fællesspisninger⁴. Her bruges den skraldede mad blandt andet som et middel til at binde folk sammen igennem billige eller gratis fællesspisninger og madlavningsprojekter, som således bidrager til den sociale sammenhængskraft for de involverede. Skraldecaféen, der ligeledes er den primære case for denne undersøgelse, omtales blandt andet i artiklen *Skraldecaféen: Når mad får en social funktion* fra Lokalavisen Aarhus fra oktober 2015. Her fortæller en af stifterne, Annbritt Jørgensen, hvordan Skraldecaféen giver mindre ressourcestærke borgere mulighed for at spise ude og samtidigt indgå i fællesskaber, og en anden stifter Steffen Sand fortæller endvidere at *“Maden er værktøjet til at få skabt fællesskaber. Det, der sker, når man mister sit arbejde, er, at man mister en tredjedel af sin tid til at socialisere sig med andre. Så bliver man mere alene og synker ind i sin egen verden”* (Andersen, 2015). Dermed bliver Skraldecaféen et sted, hvor borgere har mulighed for at få at indgå i og bidrage til fællesskabet. Ligeledes fremhæves den altruistiske tilgang til projektet, når Annbritt forklarer at det såvel er for deres egen skyld, da de selv glædes over at gøre andre mennesker glade. Skraldningen retfærdiggøres altså med udgangspunkt i at hjælpe andre mennesker og være med til at skabe bedre vilkår for dem. Dette ses ligeledes i Randers Amtsavis fra 2016 i artiklen *Skraldere delte mad ud om natten* (Øvlisen, 2016), hvor, som titlen så fint fortæller, lokale skraldere havde delt mad ud. I dette tilfælde havde to lokale skraldere, som normalvis skralder og kører maden ud til folk som har brug for den, forsøgt sig med at stå ved rutebilstationen for i stedet at dele ud der. Den interviewede forklarer ligeledes at hun også skralder til sig selv for at spare på madbudgettet, men at det ikke er første gang hun skralder til gavn for andre. På den måde transcenderer en handling det egoistiske niveau og opnår i stedet status som en handling, hvor det bidrager til det kollektive gode, hvilket derfor er med til at legitimere skraldning. Lignende initiativer findes også andetsteds eksempelvis den Skraldegruppen fra Sønderjylland, som omtales Aabenraa Lokalavis i november 2014. Fokus på skraldning som en måde at give ressourcer videre på er ligeledes et fokusområde i artiklen, og den interviewede, Anita, fortæller ligeledes om skraldernes uskrevne regler i forbindelse spørgsmålet om omtalen kan tiltrække flere skraldere: *“Men mit modargument er, at vi jo alligevel deler med alle. Hvis vi er flere ved containerne, så deler vi. Jeg gider ikke slås om det. Vi vil bare hjælpe dem, der har størst behov, og på den her måde kan vi lave hjælp til selvhjælp”* (Skjønnemand, 2014). Herigennem indskrives skraldningen i den civile værdiorden under både de kollektive interesser, solidaritet og altruisme, mens den samtidigt legitimerer elementer af skraldekulturen som helhed. Ligesom i ovenstående tilfælde transcenderer skraldningen altså status som egoistiske enkeltdele og bliver i stedet gjort af hensyn til helheden.

³ Eksempelvis Den Nordjyske Hjælpegruppe eller De Forenede Fødevarerdepoter

⁴ Såsom beboerhuset i Trøjborg, der laver fællesspisninger hver søndag og ofte af skraldet mad, eller Skraldecaféen.

Dette fokus på det uformelle fællesskab blandt skralderne og de, som anerkender skraldning, ses flere gange retfærdiggjort gennem den kollektivistiske selvopfattelse, som manifesterer sig gennem de uskrevne regler, hvor skralderne deler med hinanden og respekterer grænsen for hvad der er retfærdigt at tage med (Din Avis Randers, 2014); Andersen, 2015; Silkjær, 2012 m.fl.).

Når den civile værdiorden aktiveres for at retfærdiggøre skraldning er det altså ofte med grund i at man kan bruge ressourcen til at hjælpe andre, som måtte have brug for et måltid mad og et fællesskab herigennem.

Den grønne orden: Skraldning som protest

Som nævnt i det teoretiske udgangspunkt for den grønne orden ovenfor, er det særligt bæredygtighed, genbrug og fokus på overmenneskelige problemstillinger, som retfærdiggørelser inden for den grønne orden drejer sig om. Kulturen omkring skraldere delvist ophav i en anti-forbrugs-kultur, som blandt andet retter fokus mod madspild og overforbrug (Heynen, 2010). Således kan forskellige journalister, der har været på tur med skraldere berette om madspild (Thomsen, 2013), Skjønnemand, 2014) og *”... bjerge af brugbar mad, som ikke fejlede noget, men som var smidt i affaldscontainere klar til afhentning og forbrænding”* (Wenneberg, 2016). Her bruges madspild oftest som en måde hvorpå skraldning legitimeres, hvad end vedkommende skralder til sig selv eller til gavn for andre.

I 2014 bragte Politiken debatindlægget *”Det er ikke ulovligt at ’stjæle’ mad fra supermarkedernes affaldscontainere”* af Selina Juul, som er stifter af organisationen Stop Spild Af Mad, og skriver blandt andet:

”Jeg kan godt forstå, at folk bliver forarget over at se sækkevis af udsmidt mad og andre sager, der tilsyneladende intet fejler. Flere af mine bekendte beskriver deres første dyk i affaldscontaineren som en nærmest religiøs oplevelse og en stærk øjenåbner, når man pludseligt møder bagsiden af vores (over)forbrugssamfund.” (Juul, 2014)

Her præsenteres skraldning som en aktiv, politisk afstandtagen fra overforbrug, og hermed er argumentation med udgangspunkt i bæredygtighed jævnligt brugt når skraldere og handlingen forsvares på tværs af blogs, nyhedsartikler og debatindlæg. Dette ses ligeledes hos en af Skraldecaféens stiftere, der i et interview fortæller at de er nødt til at tage maden fra containerne, da det ellers bare vil blive smidt ud, og således ikke komme nogen til gode, hvor også undertitlen på selvsamme artikel er *Steffen Sand og Annbrit Jørgensen bekæmper ressourcespild i Aarhus* (Otte, 2016).

Det overmenneskelige element i den grønne værdiorden kommer implicit til udtryk gennem fokus på madspild og anti-forbrugs-kulturen, men også mere eksplicit når for eksempel der skraldes *”af respekt for dyrene”* (Silkjær, 2012). I artiklen fra JyskeVestkysten Esbjerg berettes der ligeledes om *”dyrevennen”*, en folkepensionist, som dels skralder for at have råd til at overleve, men som ligeledes bruger den skraldede mad som foder til vilde dyr i nærområdet hvor hun bor (Silkjær, 2012). Endog mere eksplicit kan det også formuleres som af Signe Wenneberg i artiklen *Se hvad vi fandt, da vi skraldede i nat* (2016): *”Moder Jord*

har stillet sin muld til rådighed uden nytte. Der har været klimabelastning fra kørsel, pakning i plast og nedkøling. Men til ingen nytte.”

Her fjernes fuldkommen fokus fra det menneskelige og det omhandler udelukkende om spildt brug af naturens ressourcer. Ressourcespildet kommenteres yderligere i forbindelse med årsagerne til at maden kan være røget i containerne i første omgang, hvor det kan være et spørgsmål om buler i dåser (Thomsen, 2013), udsmidning af hele rammer med flere styks indpakket mad, fordi der er gået hul på en enkelt, som så har gjort resten beskidte (Otte, 2016) eller fordi frugter og grøntsager er blevet plettede eller noget emballage er gået i stykker (Christensen, 2013). Butikkerne anerkender ligeledes problemet med ressourcespild, og byder ind i den grønne værdi orden ved at nedsætte varer, som nærmer sig sidste salgsdato og ved at anerkende skraldernes bekymringer omkring overforbrug, men tager samtidig afstand til skraldning (Sørensen, 2014).

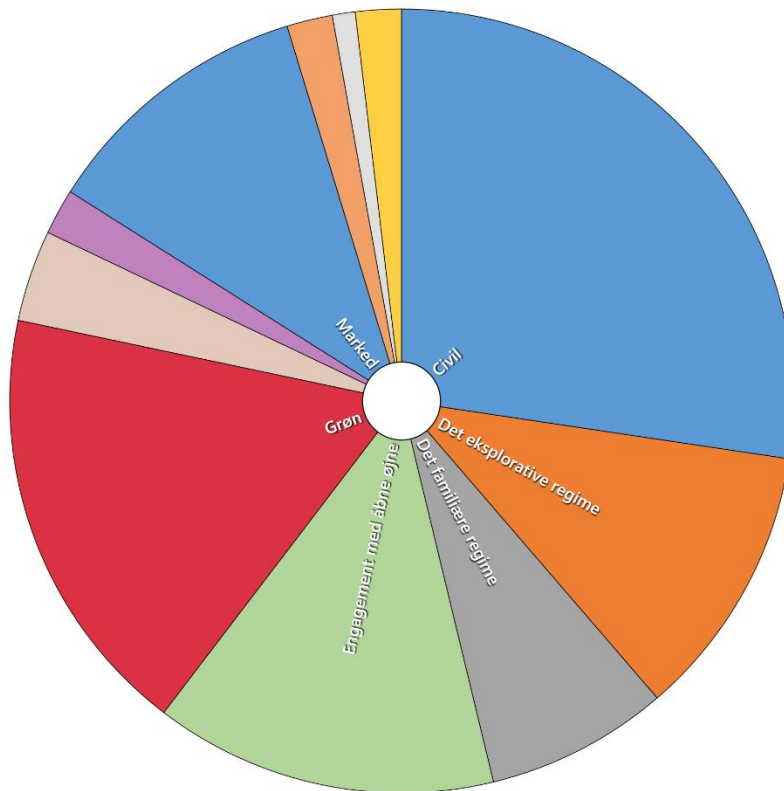
Opsummering af første delanalyse

Når personer retfærdiggør deres deltagelse i skraldning gøres det med udgangspunkt i flere forskellige værdiordener, og ofte samtidigt på tværs af de forskellige. I de artikler, som har været inkluderet i denne dokumentanalyse er der primært retfærdiggjort med udgangspunkt i de værdiordener, der knytter sig til markedet, den civile og den grønne orden. For nogen har introduktionen til skraldning været en økonomisk situation, hvor de har været presset ud i at skralde for at have overskud til andre behov, mens det for andre har været et middel til at komme andre, ofte mindre bemidlede borgere, til gode, hvorfor skraldning bliver til en social handlen. Slutteligt er der også en del, som lægger et kraftigt fokus på skraldning som en protest mod overflod, ressourcespild og en forbrugerkultur, som menes at være til harme for planeten og menneskeheden.

Anden delanalyse: Engagementsregimer

I anden del af analysen præsenteres den indsamlede empiri fra interviewene, hvor den først og fremmest vil blive bearbejdet ud fra den teoretiske ramme som er sat af Thévenots engagementsregimer.

For at påbegynde analysen af de interviewene er det interessant at undersøge hvilke dele af teorien om engagementsregimerne, der er mest relevant i forhold til den indsamlede data. Dette er gjort ved at tage udgangspunkt i meningskodningerne og undersøge hvor stor en procentdel hvert element af engagementsteorien udgør af de samlede kodninger. Fordelingen af data på tværs af engagementsregimerne ses i nedenstående figur 3.

Figur 3: Hyppighed af forskellige regimer.

Kort opsummeret ses de procentvise opdelinger i tabellen nedenfor.

Engagementsregime	Procentdel
Civil	27,35%
Grøn	17,92%
Engagement med åbne øjne	14,15%
Marked	11,32%
Eksplorative regime	11,32%
Familiære regime	7,54%
Andre	10,4%

Som det ses er det i højeste grad retfærdiggørelsesregimet, som er det dominerende engagementsregime i interviewpersonernes udtalelser, mens det eksplorative og familiære regime udgør henholdsvis 11,32% og 7,54%. Engagement med åbne øjne er medtaget som en selvstændig kategori, selvom engagement med åbne eller lukkede øjne foregår indenfor et af de andre engagementsregimer. Dette gøres fordi den dels går

på tværs af de forskellige engagementsregimer, men også særligt fordi bruddet med status quo er noget, der lægges et særligt fokus på hos informanterne.

De primære fokusområder vil således være det eksplorative regime, det familiære regime og retfærdiggørelsesregimet, hvorunder de primære relevante værdiordner er den civile, grønne og slutteligt marked. For at danne et udgangspunkt for den følgende analyse tages der udgangspunkt i samme værdiordener, som blev præsenteret i forbindelse med dokumentanalysen ovenfor.

Som med mange sociale fænomener er det nødvendigt at forstå at udtalelser, retfærdiggørelser og engagementer sagtens kan overlappe på tværs af de forskellige regimer. I de fleste tilfælde har jeg valgt at lægge hovedvægten på en enkelt verden, men det er naturligt at der vil være overlap, og hvor det giver mening vil jeg forsøge at sammenkoble udtalelser på tværs af regimerne.

Først vil der blive taget udgangspunkt i den civile orden, dernæst den grønne. Så vil der være fokus på markedsordenen, hvorefter retfærdiggørelsesregimet forlades og der fokuseres på henholdsvis det eksplorative og slutteligt det familiære regime.

Den civile orden: Fællesskab og mad

Som set ovenfor er det også tydeligt at den civile orden er den langt mest dominerende værdiorden når det omhandler interviewpersonernes argumentation for deres engagement og tilstedeværelse i Skraldecaféen. Helt overordnet fortæller alle interviewpersonerne at skraldecaféen omhandler fællesskab, og at maden og skraldningen langt henad vejen blot er et middel til at skabe fællesskaber (Lars:350, Espen:248, Steffen:115-122). Steffen mener at det er grundlæggende i alle mennesker, at have lyst til at hjælpe andre, og at det blot handler om at facilitere et sted, hvor folk kan udnytte deres ressourcer og få lov til at bidrage (115:121).

På den måde bliver det at skabe en ramme, hvor relativt ressourcestærke aktører kan være med til at facilitere et sted hvor mindre ressourcestærke aktører har muligheder for at bidrage med den lyst og energi de selv besidder, et mål for Skraldecaféen i sig selv. Denne måde at organisere et initiativ på er i sig selv noget, der stemmer overens med den civile værdiorden, da der blandt kernen i Skraldecaféen er et aktivt fokus på både den elementære relation *solidaritet* og den menneskelige kvalificering *lighed* i Skraldecaféen. I forhold til de tre interviewpersoners fortid har de alle før Skraldecaféen været med til at skabe rum, hvor det har været kollektivets interesser, som har været det primære fokus. Hos Lars ses det blandt andet i fortællingen om hvordan han mødte Skraldecaféen i første omgang. På dette tidspunkt var han en del af Sager Der Samler, hvor han arbejdede med et projekt "Vores Rum", som havde til hensigt at skabe et rum, hvor forældre på gaden havde mulighed for at mødes med deres børn under trygge omgivelser (Lars:59-

60). Hos Espen ses det i hans deltagelse i en række folkekøkkener til forskellige arrangementer (Espen:578) og Steffen havde forinden Skraldecaféen været med til at skabe De Forenede Fødevaredepoter (Steffen:17). For alles vedkommende er det udsprunget af deres egne interesser for at videregive nogle af deres egne ressourcer. Således lægger det til alle interviewpersonernes baggrund at trække singulære interesser op på det kollektive niveau, hvor deres egne kampe er med til at komme andre til gode.

Altruisme eller ej?

På trods af den umiddelbare altruisme som tilsyneladende gennemsyrrer projektet er det interessant at samtlige interviewpersoner fortæller hvordan deres engagement i projektet primært er for deres egen skyld. Espen fortæller blandt andet at det ikke betyder noget for ham hvem han laver mad til, men at det er meget fint at snakke med dem mellem madlavningen. Det centrale er at lave maden (218-222).

På den måde holder Espen afstand til altruismen, men fortæller samtidigt hvordan en aktivitet, som for Espen selv er meningsfuld og med til at pleje hans hobby, madlavning, er med til at komme andre til gode og samtidigt være grobund for nye relationer, når man står og snakker med dem under madlavningen. På den måde bliver altruismen omsat til en overvejende singulær aktivitet, der er en form for selvtilfredsstillelse, som igen bliver til en handling som plejer fællesskabet. Steffen fortsætter ud af samme spor, og fortæller at det primært handler om at give noget til sig selv, og at give noget til andre er et biprodukt. Det handler om at gøre det med andre (310-312).

Dette fortæller Steffen i forlængelse af, at have fortalt hvordan projektet omkring Skraldecaféen har været en drivkraft, som har holdt ham kørende gennem en hård periode, hvor han følte at han manglede noget, som kunne give hans tilværelse et mål og en mening. Det centrale for Steffen bliver altså hvordan det at gøre noget for sin egen skyld kommer andre til gode. Dette er også interessant fordi den singulære handling, at drive Skraldecaféen, udelukkende kan være meningsgivende netop fordi det er noget, som er i kollektivets interesser, og som medfører fællesskab, hvilket er en værdi som Steffen (og de andre interviewpersoner) umiddelbart vægter højt. Sådan er det en selvforstærkende effekt, der gør at Skraldecaféen som projekt er med til at give Steffen en meningsfuld aktivitet, som så omsættes til at være noget, der kan være med til at skabe fællesskaber for andre. Dette er også et gennemgående træk for Lars, der også fortæller hvordan Skraldecaféen har åbnet en mulighed for at han har kunnet udleve en vision:

"Jamen det er det der med at det er virkelig det jeg har arbejdet... eller håbet på længe hvor jeg kunne finde et eller andet sted hvor jeg kunne bidrage til folk som ikke altså... specielt dem som ligesom manglede forståelsen fra andre sider og sådan noget" (319-322)

Dermed er Skraldecaféen et sted, hvor han mulighed for at være med til at skabe et område, hvor involverede har mulighed for at give hinanden den støtte og nærvær. Han fortæller ligeledes hvordan han

altid har været interesseret i at hjælpe andre, som har svært ved at klare sig selv, og hvordan det har været en drivkraft for hans engagement i Skraldecaféen: ” (...) *det her med at skabe noget hvor folk kan mødes og få en... og møde respekt fra andre som måske ikke står i lige så ringe en situation, det har jeg altid været en tilhænger af, og det er sådan set hvad skraldecaféen det er.*” (35-37). For Lars er altså det i højeste grad solidaritet og lighed, som er det centrale ved Skraldecaféen, og dermed også hans engagement heri. Ligesom hos Espen og Steffen er det altså en singulær interesse, som bliver opløftet til kollektivets gode og derigennem indskriver Lars’ bevæggrunde for hans engagement i Skraldecaféen sig under den civile værdiorden.

Organisationsstruktur og den civile orden

Dette fokus på lighed, solidaritet og kollektivets interesser er ligeledes noget, som er centralt i den organisationsstruktur, som Skraldecaféen arbejder ud fra. Dette uddybes også i analysens anden del med inddragelse af flere faktorer, men i forhold til den civile orden er det bemærkelsesværdigt at grundpræmisserne for Skraldecaféens organisationsform er, at ugemøderne er den højeste autoritet (Lars:125-126), hvor alle har mulighed for at deltage uanset ophav og relation til caféen, de deltagende har en ligeværdig stemme i projektet, og kan dermed komme med forslag til hvad der skal ske med Skraldecaféen. På den måde forsøges der at bevare en grundlæggende lighed for alle involverede, hvilket Lars forklarer med en anekdote om hvordan ansvar er noget man skal have og/eller tage, og ikke blot skal være en følelse man har (Lars:215-243). I forhold til lighed er det endvidere interessant at forholde sig til lederrollen i Skraldecaféen. I og med at idealet for Skraldecaféen er, at der ikke er nogen leder (Espen:339-343; Lars:124; Steffen:173) fokuseres der i høj grad på at sikre så flad en organisationsstruktur som muligt, men som en af stifterne af Skraldecaféen, og et kendt ansigt udadtil, er Steffen ligeledes bevidst om, at folk lytter til ham når han siger noget, og at han dermed risikerer at blive betragtet som leder af projektet. Hertil fortæller han dog, at det i og for sig ikke er et stort problem, da han er bevidst om sin position og forsøger at neutralisere den ved at være åben overfor de andre medlemmer. Han beskriver selv sit forhold til lederrollen som noget, man ikke nødvendigvis skal tage afstand til. Det er et spørgsmål om at forvalte den ordentligt og sikre sig at alle bliver hørt, hvortil han tilføjer: *”Mit ansvar er at sørge for at de mennesker der er i skraldecaféen, skaber skraldecaféen.”* (Steffen 194-195)

På den måde er det ikke lederrollen i sig selv, der er problematisk i forhold til den flade organisationsstruktur. Det er fraværet af lighed, som skaber en hierarkisk opdeling af medlemmerne, og det er Steffen så vidt muligt opmærksom på at undgå ved hele tiden at være bevidst om, hvordan han forvalter sin rolle og position som en af stifterne. Her ses det altså tydeligt hvordan lighed er noget, som efterstræbes i Skraldecaféen. Solidaritet er ligeledes noget, som efterstræbes i Skraldecaféens organisationsstruktur. Lars pointerer at det er centralt for ham, at folk der møder op til husmøderne og

arrangementerne føler at de kan bidrage med det de kan, og at der ikke forventes mere af dem end det (Lars:383). I samme omgang omtaler han endvidere at deltagerne i Skraldecaféen er åbne og accepterende over for hinandens styrker og svagheder, og dermed giver plads og en hjælpende hånd til en mangfoldig gruppe af mennesker, som kan lide af alt fra psykiske sygdomme til sorg og så videre. Essensen er at der er en udpræget åbenhed og plads til folk på trods af forskellige problematikker (Lars 371-377) På den måde bliver solidariteten ligeledes en overlevelseselemet for Skraldecaféen, da det er ved at inkludere folk og få dem til at være med i projektet, at Skraldecaféen kan køre videre og fungere, hvilket også antydes af Steffens citat ovenfor (188-195), hvor han pointerer at Skraldecaféen skabes af de mennesker, som er med i Skraldecaféen.

Relation til Skraldemiljøet

Foruden Skraldecaféens rolle som et mødested og et projekt, hvor lighed og solidaritet vægtes højt, er det også noget, der hænger ved uden for Skraldecaféen. Når de tager ud og skralder er det oftest i stor stil, hvor de tager nok mad til at kunne drive selve caféen, hvorfor der opstår et spørgsmål om hvorvidt de tager alt maden fra andre skraldere. Steffen fortæller blandt andet om en episode i opstarten af projektet, hvor en bekymret skralder havde beskyldt dem for at tømme samtlige skraldespande og lavet aftaler med butikker i hele Midtjylland, og dermed fratage andre skraldere deres ressource (390-397). I den forbindelse fortæller Espen efter at være blevet spurgt om de laver aftaler med butikkerne at de bevidst ikke har haft aftaler med butikkerne (600-602). På den måde sørger de for, at skraldet mad er allemandseje ind til det er taget op af skraldespanden, og da jeg efterfølgende spørger hvorvidt det er for at være på lige fod med andre skraldere udspiller følgende udveksling sig:

Espen: *"Præcis, ja. Folk kan sagtens komme foran. Og hvis vi møder skraldere mens vi er ude at skralde og vi tømmer jo når vi ser noget, vi tømmer alt hvad der er godt. Ser vi andre skraldere, så åbner vi bilen og siger "tag hvad I skal bruge"."*

André: *"Okay, så får de lov at tage det I har taget?"*

Espen: *"Ja selvfølgelig, det skal jo bare ud til folk. Det er det vores mål er jo, at nå ud til folk. Vi har ikke lyst til at fucking... altså, tage det ud fra nogen og sige "Vi skal lave det her og give det væk til folk, du får ikke lov til at spise det." (604-610)*

Således sørger de for at andre skraldere har mulighed for at tage den mad de har brug for, også selvom det allerede er blevet taget af Skraldecaféen, og det gøres med begrundelsen at hensigten i første omgang jo er at skulle blive delt ud til folk. I kraft heraf, og at de netop ikke uden videre ønsker at lave aftaler med butikker som har åbne containere (Steffen:342-343) bevarer de solidariteten og ligheden med andre skraldere. Dette kommer også til udtryk i den måde og de steder de skralder, hvor Steffen fortæller:

"Altså vi kører uden for byen fordi der er mange inde i byen der skralder, og der er færre containere herinde der kan skraldes, så der er flere om buddet herinde. Så dels giver det ikke mening at vi bruger tusind timer på at skralde herinde når vi kan gøre det på den halve tid uden for byen samtidigt med at igen, vi ønsker ikke at flytte ressourcen fra andre som har brug for at skralde. Så det er uden for byen vi kører." (480-484)

På den måde er de meget bevidste om hvordan Skraldecaféen kan have indflydelse på andre skralderes muligheder for at gøre brug af ressourcerne i skraldespandene, og herigennem sørger de for ikke at underminere andre skralderes behov, og handler dermed på vegne af kollektivets interesser, da det oftest er i udkanten af byen at der er så meget mad i skraldespandene at det ellers ville gå til spilde (Espen 133-135). Dermed argumenterer de i høj grad for deres adfærd gennem solidaritet og lighed med andre skraldere, hvilket atter en gang indskrives sig under den civile værdiorden.

FællesSkabet

I november 2017 åbnede Skraldecaféen og en række studerende fra Kaospiloterne et dele-køleskab på Sydhavnen i Aarhus. Hensigten er som benævnt at alle, der har mad i overskud fra madlavning, skraldning og så videre, er velkommen til at dele deres mad ved at efterlade den i køleskabet. FællesSkabet er et af de produkter, som er kommet ud af et samarbejde mellem Skraldecaféen og andre aktører i det aarhusianske miljø, og Steffen fortæller hvordan det er blevet taget godt imod af både skraldere og andre personer, som blot vil bidrage med deres overskudsmad. Hensigten med FællesSkabet er, som nævnt tidligere, at have et sted, hvor man kan dele ud af sit overskud, og på den måde komme andre til gavn. Hver gang jeg har besøgt Skraldecaféens areal på Sydhavnen har jeg tjekket FællesSkabet og hver gang har der været mad at hente. Under besøgene hvor interviewene med Lars og Steffen blev udført var der ligeledes forbipasserende, som spurgte om det var i orden at de smed noget i køleskabet. Så på den måde kører initiativet, og det bygger på folks vilje til at give noget videre til andre. Steffen fortæller hertil at FællesSkabet har været en kæmpe succes, som er vokset hurtigere end han havde regnet med, særligt eksponeret gennem Facebook, hvor også folk, der ellers ikke umiddelbart har haft nogen relation til Skraldecaféen⁵, hører om og bidrager til skabet (Steffen: 218-226).

Initiativet er også primært eksponeret på de sociale medier, særligt Facebook, hvor også alle opslagene kan indskrives under den civile værdiorden, hvor forskellige skraldere har været nede og fylde køleskabet og lagt et billede op på siden med en tekst om at køleskabet er blevet fyldt op for alles skyld, så nu kan man bare komme og hente det. FællesSkabet og dem, som fortæller at de har bidraget til det, spiller altså primært på kollektivets interesser og solidaritet.

⁵ Baseret på Steffens kendskab til dem hvert fald.

Et andet retfærdiggørelsesregime, som har vist sig centralt i kodningen af interviewene er den grønne værdiorden, hvilket vil blive bearbejdet i nedenstående afsnit.

Den grønne orden: Madspild, kluns og genbrug

Som nævnt i den ovenstående præsentation af de tre værdiordener vil argumentation indenfor den grønne værdiorden primært have fokus på miljøbevidsthed, bæredygtighed og, særligt i denne kontekst, madspild. Efter dokumentanalysen, hvor store dele af bloggere og forfattere til nyhedsartikler brugte den grønne værdiorden til at argumentere for skraldning, var der en forventning om, at denne også ville være et primært omdrejningspunkt for interviewpersonerne og Skraldecaféen. Til min overraskelse var det ikke noget, som interviewpersonerne tilskrev synderlig stor betydning, snarere tværtimod. Espen omtalte dyrevelfærd som et interesseområde, som han var opmærksom på. Han fortæller at han ikke er interesseret i at støtte kødindustrien, hvilket han undgår ved at skralde så meget af sit kød, som muligt (96). Da jeg spørger hvorfor han ikke vil støtte kødindustrien fortæller han: *"Det er en skam at dræbe dyr. Det er jo lidt forkert. Det er der jo ikke nogen der ville gøre. Altså dræbe et dyr. Altså det ville jeg aldrig kunne løbe fra resten af mit liv."* (84-85). På den måde lægger Espen afstand til kødindustrien og kødproduktionen ved at undgå at købe kød så vidt muligt, hvilket fører videre til en samtale omkring mejeriprodukter generelt, hvilket Espen mener er endnu værre at støtte, da han mener at det eneste gode produktionsdyr oplever er døden, og når de står som malkedyr bliver de holdt i live længere (102-105). Lars derimod pointerer at det altid har betydet noget for ham at genbruge ting så meget som muligt (20-21), hvortil han også lægger et stærkt fokus på at størstedelen af Skraldecaféens inventar enten er klunset, doneret eller genbrugt (75-80). Denne genbrugsmentalitet og miljøbevidsthed er noget, som er gennemgående for både Lars og Steffen når Skraldecaféen skal præsenteres for nye ansigter, hvilket blandt andet ses i filmen *Nedefra* (2018:1m44s), hvor Steffen møder en fremmed skralder på deres tur rundt, hvor han introducerer Skraldecaféen ved blandt andet at fortælle at køkkenet er sat sammen af genbrugsmaterialer, mens Lars fortæller at han altid har et øje på storskraldsbunkerne i byen, og dermed er opmærksom på om der lige skulle være et par ting, som kunne komme med ned i Skraldecaféen (522-527). Lars fortæller endvidere at "klunseri" er med til at spare på jordens ressourcer, da man ved at genbruge et bord er med til at spare på den mængde træ, der skal fældes for at kunne have bygget et nyt bord (542-543). På den måde trækker de hver især delvist på både den menneskelige kvalificering i form af miljøbevidsthed, samt det overmenneskelige fokus på planetens ressourcer i den elementære relation, og bæredygtighed og genbrug helt generelt som informationsbærende. Men hvad der er mere interessant, efter min mening, er at især Steffen og Espen omtaler madspild, som et gode, såfremt det foregår under de rette omstændigheder.

Det gode madspild?

Særligt Steffen er opmærksom på, at madspildet er en ressource, der er nødvendig for nogle personers overlevelse, hvilket han introducerer ved at fortælle at der altid vil være madspild, og der hvor man virkelig kan gøre en forskel er ved at udnytte ressourcen i stedet (331-332). Han forklarer således hvordan mange ikke ville være i stand til at klare sig uden maden fra skraldespandene, men pointerer at madspild ikke nødvendigvis er problematisk såfremt ressourcen blot udnyttes af skraldere (334-338) På den måde tilgår Steffen den grønne værdiorden med åbne øjne, og fremfor at indskrive sig under den gængse diskurs med at bekæmpe madspild, så ser han madspildet som en ressource, der kan komme andre til gode og des mere madspildet minimeres, des mere bliver det nødvendigt at kunne organisere sig og udnytte ressourcen bedre. Desuden betragter Steffen ikke umiddelbart mad fra skraldespanden som madspild, som ellers har været den holdning, der blev præsenteret i dokumentanalysen, men snarere en ressource, der først bliver spildt når butikkerne sætter lås på skraldespandene, og ressourcen dermed ikke kan tilgås (494-469). I samme udtalelse fortæller han dog også at det er vigtigt at man er opmærksom hvordan ressourcerne bruges, og man ikke bare skal smide ud for at smide ud. I den forbindelse fortæller Espen ligeledes om hvordan butikkerne smider mad ud fordi der er fejl i mærkaterne på varerne (433). Hertil tilføjer han endvidere:

"Jaja, altså selvfølgelig. Det er til grin at vi lever i en verden hvor det er nemmere at smide ting ud end at ændre det på nogen måde, altså du.. jeg har det mere dårligt med at det er hård plastik, det var allesammen i hård plastik skåle. Det har jeg det betydeligt værre med end selve småkagen. Småkagen kan være så meget ikke også?" (447-450).

Her fokuserer han altså på, at det ikke som sådan er det at smide madvarer ud som er problematisk, men snarere at emballagen blot bliver smidt ud og ikke sorteret ordentlig, samt at hård plastik er en ressource, som er problematisk blot at smide ud. Dette knytter sig til den menneskelige kvalificering om miljøbevidsthed, men ligesom hos Lars og Steffen er den grønne værdiorden på mange måder ikke noget, der er centralt for deres engagement i Skraldecaféen, ligesom at det ikke er noget, der er centralt for måden hvorpå projektet er organiseret.

Ressourcespild og økonomi

Et af de steder hvor forbrug bliver centralt for Skraldecaféens kerne er hvor det omhandler økonomien. Her er der et samspil mellem markedsordenen og den grønne orden. I videoen, som er blevet udgivet i forbindelse med Skraldecaféens ansøgning hos Underværker⁶ nævnes bæredygtighed i forbindelse med konstruktionen af de fysiske faciliteter på Sydhavnen (Underværker, 2018:2m09s). Steffen udtaler:

⁶ Underværker er en kampagne under Realdania, som har til hensigt at støtte ildsjæles projekter for at skabe liv i lokalmiljøet.

"Det bliver sådan et mobilt pallegård, hvor vi sådan gerne vil tænke nogle af de her grønne, grønne løsninger ind, som findes allerede, og prøve at sætte dem i spil, og så prøve at se hvor meget, hvor langt kan vi nå og hvor lidt kan vi egentlig forbruge samtidigt med at vi gør noget, som vi egentlig godt kan lide og som giver mening". (2m09-2m26s)

Ligesom i dataet fra interviewene er ligger der en grundlæggende genbrugsbevidsthed hos Steffen, men det er ikke noget, der aktivt bruges til at retfærdiggøre projektet, og langt hen ad vejen handler genbrugsbevidstheden om at få de ressourcer man har til at række så langt som muligt.

Dette er ligeledes noget Steffen fortæller han har oplevet flere gange i mødet med nye skraldere. Her fortæller han:

"Altså man kan sige at når man møder skraldere, som udgangspunkt så er det af ideologiske årsager, det er fordi de gerne vil minimere madspild og klimabevidst og det ene og det andet, det er rigtigt, rigtigt fint. Men rigtigt mange gange, når man så kommer til at snakke om lærer dem bedre at kende, så finder man så ud af at der ligger nogle sociale begivenheder bagved og der er nogle forskellige ting, som ligger udover og altså fred være med det. (502-508).

Den umiddelbare fortælling omkring skraldning er, ifølge Steffen, at folk gør det fordi de gerne vil gøre noget for miljøet og dermed argumenterer med udgangspunkt i den grønne værdiorden, men når alt kommer til alt, så handler det mest om at personerne mangler ressourcer til at kunne få mad i første omgang. Han uddyber derefter at *"det lyder bedre at kalde sig klimahelt end fattigrøv, ikke?"* (508). På den måde har folks økonomiske situation været introduktionen til skraldemiljøet, og sidenhen har de så kunnet bruge den grønne værdiorden som argumentationsgrundlag, da det angiveligt fremstår mere socialt acceptabelt end at erkende sine økonomiske problemer.

Men som antydnet er det oftest folks økonomiske situation, som får skraldning til at være et attraktivt alternativ, hvorfor det er passende at gå videre med markedsordenen.

Markedsordenen: Mødet med skraldning

Samtlige interviewpersoner fortæller at de mødte skraldning i forbindelse med en usammenhængende økonomi grundet uheldige omstændigheder (Espen:668; Steffen:11-13; Lars:517). På den måde har deres økonomiske situation introduceret dem til skraldning som en mulighed for at anskaffe sig ressourcer. Som nævnt i præsentationen af interviewpersonerne, så begyndte både Espen og Steffen at skralde, da de var relativt unge fordi det var muligt at erhverve sig slik bag supermarkederne, og de havde ikke råd til det på anden vis. Set i det lys har skraldning startet ud som et begær, hvilket er et af de menneskelige kvalifikationer ved markedets værdiorden. Skraldning er så sidenhen blevet et økonomisk supplement (Espen:703-706) eller en reel overlevelsesmekanisme som Steffen fortæller (279).

Så for dem har det været noget, der har været en mulighed siden de var relativt unge, og som Steffen fortæller var det oplagt at falde tilbage hertil da økonomien blev dårlig i forbindelse med et sygdomsforløb. Grundet den begrænsede økonomi oplevede Steffen således også begrænsede muligheder for det sociale

samvær, da han ikke længere havde råd til at gå med i byen eller i biografen med sine bekendte (99). På den måde blev skraldning en måde at frigøre økonomiske ressourcer, som ellers ville være blevet brugt på mad, men som i stedet kunne bruges på sociale sammenkomster i stedet. Ligeledes fortæller han hvordan det var i forbindelse med det økonomiske lavpunkt at han opdagede at andre havde det ligesom ham, og samtidigt opdagede han at der var en kæmpemæssig ressource i skraldespandene, som ventede på at blive delt ud til andre, der var i samme situation (13-17). På den måde var det den økonomiske situation som Steffen befandt sig i, der betød at han sidenhen var med til at skabe et initiativ, som sidenhen er kommet mange andre til gode.

Ressourcen skraldemad

Selvom Skraldecaféen ikke betaler for den mad, de tager op ad containerne og sidenhen bruger til at lave arrangementer, er der dog af og til økonomiske årsager, som i første omgang sørger for at ressourcen er tilgængelig i skraldespandene. Espen forklarer hvordan de finder mange madvarer i skraldespandene, som er smidt ud længe før udløbsdatoen og uden at der har været tilbagekald på dem i forbindelse med noget, som kan have indflydelse på forbrugernes helbred. Her er der ofte tale om fejlmærkater og lignende, hvilket er for dyrt for butikkerne at ændre på, hvorfor de blot smider store partier af en vare ud (Espen:442-445;460-461).

Ligeledes omtales maden i containerne størstedelen af tiden som en ressource, der kan udnyttes for at komme andre til gode, og formålet er hele tiden at blive bedre til at optimere omfordelingen af disse ressourcer. På den måde bruges markedsordenen som argumentation ved at bruge økonomiske termer i forbindelse med italesættelsen af omfordelingen af ressourcer, hvilket ses når Steffen fortæller om hvordan det at spise skrald kan være et tabu og noget, som omverdenen opfatter som negativt, men dernæst formulerer det som en værdifuld ressource, der kan overbevise folk om at det i virkeligheden er fornuftigt nok at tage mad fra containerne (140-143). Steffen fortæller endvidere i slutningen af interviewet:

"Jamen altså det er jo et sådan et livssyn om at man skal lade være med at spilde mad så længe der er folk der sulter, og vi skal fordele ressourcerne ordentlig så der er til os alle sammen. Altså verden mangler ikke mad, verden mangler penge til at købe maden for. Det er ligesom det der er issuet ikke? Og det er ligesom det der er verdenssynet ikke? ligesom at prøve at modarbejde det og hjælpe med at få omfordelt ressourcerne så der er til flest muligt." (658-662).

Sammenlagt med italesættelsen af skraldemad som en ressource, der skal omfordeles er det primært den elementære relation, udveksling, som Steffen bruger aktivt i sin argumentation inden for markedsordenens kvalificeringer. Det er ligeledes udvekslingen mellem goder, som er centralt for den måde Skraldecaféen

organiserer sig på. I og med at Skraldecaféen hverken ønsker eller må sælge den skraldede mad⁷ inviterer de i stedet folk ind for at bidrage til madlavningen på en eller anden måde i bytte for mad at spise. I virkeligheden er der ikke krav til at man bidrager, men det er i denne udveksling hvor der opstår det, som Skraldecaféen i realiteten eksisterer for – netop at skabe fællesskaber.

I et interview med ANTV fra Rethink Activism festivalen i september 2017 fortæller Steffen til interviewereren at Skraldecaféen blandt andet eksisterer for at give folk uden råd til mad en mulighed for at finde det andetsteds, sådan at det overskud af mad, som bliver fundet i skraldespandene kan komme folk til gavn i stedet for at blive smidt ud (*Skraldecaféen* 2017:1m24s-1m35). Denne argumentation er ligeledes noget, som Steffen fokuserer på i legitimeringen af Skraldecaféens arbejde, når han refererer til den skraldede mad som en symptombehandling på det han kalder *”en massiv og eksplosivt voksende fattigdom, som gør at det handler ikke om at vi skal lade vær’ med at spilde mad, men det handler om at vi skal finde gode måder at udnytte ressourcen på”* (328-330). På den måde omsættes skraldemaden konsekvent til en ressource, som skal være med til at afhjælpe et problem med den økonomiske omfordeling i samfundet. Dette gøres blandt andet fordi Skraldecaféens mission er at skabe fællesskaber gennem mad og tilmed give en hjælpende hånd til mindrebemidlede borgere, men også, som Steffen fortæller, ligeledes fordi han oplever en skjult fattigdom i Danmark, som han mener er helt central at få ført frem i lyset (86-90). I den forbindelse bruger han fattigdom som et argumentationsgrundlag, der legitimerer Skraldecaféens arbejde, og samtidigt for at skabe opmærksomhed omkring et problem, som han mener Skraldecaféen primært kan være med til at behandle konsekvenserne af, men hvor løsningen skal findes ved at få medierne til at italesætte problemet (90-91).

Slutteligt for markedets værdiorden er det interessant at nævne hvordan en ressource, som er gratis for deltagerne i Skraldecaféen kan være med til at fordre kreativitet og leg. Espens fortæller i den forbindelse hvordan det giver mulighed for at eksperimentere med maden, da maden i hans øjne alligevel har været smidt ud, og hvis det bliver dårligt er det ikke andet end hans egen arbejdskraft, som er blevet spildt (210-214). Sat en anelse på spidsen er friheden ved ikke at skulle risikere spild af sine råvarer et tegn på markedsordenens menneskelige kvalificering, begær, da Espen ikke føler det er økonomisk forsvarligt at være ligeså eksperimenterende med råvarer, som han har betalt for.

Således forlades retfærdiggørelsesregimet, og der tages hul på det eksplorative regime.

⁷ Grundet fødevarelovgivningen og deres overbevisning om at mad er en menneskeret

Det eksplorative regime: Spændingen ved at opdage

Som antydnet ovenfor har den skraldede mad den fordel at den giver mulighed for at eksperimentere med maden, hvilket endvidere ses hos Lars når han fortæller at de mange kasser med skraldet mad, bliver en opfordring til at lære ny mad at kende, og forsøge sig frem ved at bruge de råvarer der er tilgængelige (27-29). For Lars var det ligeledes spændingen ved at kaste sig ud i det næste projekt, som var hans vej ind i Skraldecaféen (52-68). Som beskrevet i afsnittet omkring den civile orden har Lars generelt været interesseret i at hjælpe andre folk, hvilket ligesom blev hans indgang til et projekt, som han ellers ikke kendte til på forhånd (32-34). Espen fortæller ligeledes hvordan han blev introduceret til Skraldecaféen ved at møde dem nede i Mølleparken i Aarhus til en af deres tidlige arrangementer, hvor han gav en hånd med, men i starten ikke ville binde sig til noget. Sidenhen blev han dog fanget af idéen og spændingen ved at deltage i et nyt projekt (179-185). Espens tilbageholdenhed overfor projektet kan i høj grad beskrives som et engagement med åbne øjne, hvor han er bevidst om de potentielle konsekvenser ved at indvie sig i et projekt. Han beskriver det blandt andet som frygten for at initiativet falder til jorden, når man lige har investeret sig i det, samt risikoen for at skulle håndtere en række arbejdsopgaver, som han ikke synes var interessante for hans eget vedkommende (193-200). For Espen betød det meget at han havde mulighed for at stå og lave mad, men han opdagede hurtigt at der var væsentligt flere arbejdsopgaver end det, men blev i projektet alligevel, da han fastholdte målet om madlavningen.

Steffens engagement i det eksplorative regime kommer særligt til udtryk under hans fortælling om Skraldecaféens skabelsesberetning, hvor det hele startede med at han opdagede hvor meget mad der var i skraldespandene og så det som en mulighed for at komme andre mennesker til gode, hvilket resulterede i stiftelsen af De Forenede Fødevarerdepoter, som sidenhen ledte til Skraldecaféen, da det blev centralt for Steffen at sætte fokus på en række samfundsmæssige problematikker, mens andre involverede i De Forenede Fødevarerdepoter var mere interesserede i at være uden for mediernes søgelys (84-109). Således blev muligheden for at bruge skraldet mad som en måde hvorpå Steffen selv kunne overleve, til et middel, som kunne komme andre til gode, og sidenhen udgangspunktet for et projekt som i dag har haft flere hundrede arrangementer bag sig, og som er blevet anerkendt af både offentlige institutioner og private.

Lars omtaler ligeledes hvordan brugen af skraldet mad som udgangspunkt for projektet på samme tid har været en udfordring og en fordel. Ifølge ham har projektet mødt mange, der har reageret på konceptet som en fjollet idé, men som så har fundet ud af at det er udbredt at skralde, og dermed får kendskab til fænomenet (643-646). Dette understøttes af Steffen, som fortæller at Skraldecaféen kan *"(...) være med til at flytte folks billede på den måde ved at vise at det er faktisk en rigtig fin ressource, der ligger der ikke? men det gør jo også at det har skabt noget nysgerrighed i mange forskellige grupper af folk, fordi de*

ligesom har set hvad det er og synes det er en god idé og gerne vil være med til at understøtte det.” (140-143). Her fortælles det altså hvordan mødet med konceptet kan være med til at oplyse folk om de potentialer, der er i den skraldede mad og de fællesskaber, der bliver skabt omkring Skraldecaféens arrangementer.

Den eksplorative organisationsstruktur

Om end det er nævnt i afsnittet om den civile orden, så er det interessant at medtage hvordan kernen af Skraldecaféen hele tiden er interesseret at være åben over for nye inputs og muligheder i forbindelse med de ugentlige møder. Gennem denne åbenhed bliver de introduceret til mange forskellige lag af samfundet, hvor Espen blandt andet fortæller at Skraldecaféen har sovet i Ungdomshuset på Dortheavej i forbindelse med en undersøgelse hvor de besøgte Københavns universitet (510-515). Dette skete primært grundet Espens relation til ungdomshuset, hvilket også har ført til møder med Ungdomskulturhuset i Aarhus, punkfestivaler og lignende (501-505). I disse tilfælde er det fordi Espen har fortalt om mulighederne for at besøge de forskellige arrangementer og huse til husmøderne, koblet med en generel nysgerrighed og interesse for at udbrede konceptet, hvilket har været medvirkende til at Skraldecaféens koncept har været eksponeret for flere forskellige grupperinger.

Skraldecaféens måde at håndtere fødevarerlovgivningen er ligeledes et eksempel på hvordan projektets organisationsstruktur bevæger sig inden for det eksplorative regime. Da det ikke var muligt at servere skraldet mad, grundet fødevarerisikoen har man i stedet valgt at omgå reglerne ved at meddele at samtlige arrangementer består af at man mødes og laver mad sammen, som om det var et privat arrangement. På den måde går projektet lige til grænsen for hvad der er lovligt, hvilket Steffen også fortæller *”Vi ligger os lige til kanten, aldrig over men lige til. Og det er jo den måde man kan udvide rammerne på, det er ved at blive ved med at udfordre dem.”* (641-643). Det er altså vigtigt for Steffen at grænserne for, hvad der kan lade sig gøre bliver udvidet hele tiden, hvilket ligeledes er et fokusområde for Espen, da han mener det kan være med til at gøre et initiativ som Skraldecaféen tilgængeligt for andre, som har lyst til at lave det samme (352-360).

Det sidste engagementsregime, som er blevet vurderet relevant for analysen af interviewpersonernes engagement i projektet, er det familiære regime, der særligt knytter sig til det tætte fællesskab som interviewpersonerne fortæller at der skabes i kernen af Skraldecaféen.

Det familiære regime: Skraldecaféen som et andet hjem

Om end de tre interviewpersoner er mennesker, som enten er eller har været på grænsen til at være mindre bemidlede end de fleste, så formår de alligevel at finde ressourcerne til at engagere sig i Skraldecaféen og igennem det skabe fællesskaber for andre. Lars forklarer at folks engagement i

Skraldecaféen helst skal være på lystbasis, men for enkelte i den indre kerne bliver det noget helt særligt, hvilket Lars forklarer ved at omtale projektet som sit hjerteblod (309). Han tilføjer sidenhen:

Det er sådan mere eller mindre et andet hjem kan man sige, ikke? Og der er vi så nogle stykker som ligesom har valgt at sige at det her det er ikke.. vi gør det.. selvom det normalt hedder på lystbasis, så går vi ind og siger jamen vi skal bare have lyst. Presser os selv, kan man sige. Der er ikke nogen der presser dig, det er os der har valgt at gå ind og sige jamen at vi går lidt over det vi måske har lyst til og har overskud til netop fordi det er hjerteblodet, ikke? (531-535).

Omtalen af Skraldecaféen som sit andet hjem er noget Lars lagde stor vægt på, og denne nære investering i projektet og kernen omkring det betyder således at Lars sagtens kan indfinde sig med, at skulle gå en anelse over den grænse han egentlig har overskud og energi til. Denne nære relation er ligeledes noget jeg lå mærke til, de gange jeg besøgte dem på Sydhavnen. Samværsformen er meget ubesværet under arbejdsdagene hvor alle sidder i åbningen af containeren, drikker en kop kaffe og ryger cigaretter, mens det stille og roligt diskuteres hvad der er dagens formål. Denne ubesværetthed er et af de engagerede goder i det familiære engagementsregime, og det ses ligeledes hvordan det er centralt for dem at der udvises omsorgsfuldhed og interesse i at hjælpe andre (Lars 371-377; Espen 248-254). Espen fortæller ligeledes hvordan det har været centralt for hans engagement i Skraldecaféen, at kernen i projektet har følt sig som en lille familie, hvor folk har udvist interesse for at hjælpe hinanden med at løse de problemer folk måtte have (246-252). Han fortæller endvidere: *"Det er et rigtigt tæt netværk, og vi er allesammen nogle udsatte skæve typer, der ikke har det for nemt, og vi har brug for det der."* (354-355). På den måde er det vigtigt for Espen, at de andre i projektet er interesserede i at hjælpe med at holde hinanden på god fod, da det i sidste ende er helt og aldeles centralt for at Skraldecaféen kan lade sig gøre (260-262).

Opsummering af anden del analyse

Som tydeligt repræsenteret i længden af afsnittet er det den civile værdiorden, som er den helt centrale for interviewpersonernes engagement i Skraldecaféen. Helt centralt for alle er, at være i stand til at komme andre til gode ved at pleje deres egne interesser, og derigennem opnå mening med deres tilstedeværelse i hverdagen. Ydermere introducerede interviewpersonerne en række interessante overvejelser i modstrid med overbevisningerne fra dokumentanalysen i forhold til den grønne værdiorden. Først og fremmest blev skraldet mad ikke nødvendigvis anset som ressourcespild, da det for interviewpersonerne først blev betragtet som spildt, når ikke det længere var muligt at få adgang til det i skraldespandene. Dernæst blev skraldemad anset som en nødvendighed for, at det i første omgang var muligt for en række mennesker at overleve. Markedets værdiorden blev primært aktiveret når skraldemad blev omtalt som ressourcer i forbindelse med retfærdiggørelsen af madens brugbarhed, og dernæst viste det sig at økonomiske ressourcer havde været helt centrale for påbegyndelsen af at skralde.

Det eksplorative engagementsregime blev primært fokuseret på i forbindelse interviewpersonernes tilgang

til den omkringliggende verden. De er alle nysgerrige og interesserede i hvad der findes af muligheder, hvilket også blev centralt for deres organisationsform, hvor der konsekvent bliver opretholdt en åbenhed overfor nye idéer og projekter. Slutteligt blev det familiære engagementsregime primært aktiveret i forhold til kernens sammenhold og tilknytning til hinanden og projektet. Det er centralt for interviewpersonerne, at der er rummelighed og plads til andre og samværet bærer præg af ubesværelighed og omsorgsfuldhed.

Tredje delanalyse: Organisationsform og hverdagsmagerisme

Den sidste analyse omhandler Skraldecaféens organisationsform og dennes sammenhæng med begrebet hverdagsmager. Som antydnet i afsnittet omkring hverdagsmageren vil meningsfuld aktivitet ligeledes være centralt for hverdagsmagerens adfærd, hvorfor meningsfuld aktivitet også inddrages i denne analyse. Analysen udføres ligeledes med primært udgangspunkt i interviewdataene, og dernæst anden tilgængelig empiri i form af videoer og lignende.

Hverdagsmagere

Før analysen af hverdagsmageren vil der kort være en opsummering af de primære kendetegn ved hverdagsmagerens adfærd, som de er beskrevet af Bang og Sørensen (2004:102)

- *Gør det selv*
- *Gør det dér, hvor du er*
- *Gør det fordi du synes det er sjovt, men også fordi du finder det nødvendigt*
- *Gør det ad hoc eller på deltid*
- *Gør det med løsningen af et konkret problem for øje*
- *Gør det ansvarligt og med en grundfæstet tillid til din egen beslutnings- og handlekraft.*
- *Gør det helst alene, men gå sammen med systemet, hvis du har brug for det.*

Med dette som udgangspunkt er det tydeligt at flere af Skraldecaféens værdier, som blev kategoriseret under den civile orden, også stemmer overens med ideen omkring en hverdagsmager. Således vil der være overlap herimellem, men det er vigtigt at distingvere mellem de to, hvilket vil blive uddybet yderligere i diskussionen.

Hverdagsmagerisme som motivation

Helt centralt for Skraldecaféen som projekt og ligeledes for projektets kerne uden for Skraldecaféen, er en bestræbelse på at gøre en forskel for andre, som står i en vanskelig situation. Ligeledes er projektet drevet af deltagernes egne ønsker og idéer og det hele er så vidt muligt centraliseret omkring husmøderne. Som beskrevet i pjecen *Skraldecaféen Mad laves & mennesker mødes*, er Skraldecaféen primære område Aarhus og omegn, om end de gerne tager længere væk, hvis arrangementet er interessant nok. I selv samme pjece

fortælles det ligeledes at projektet er uafhængig af partipolitiske og kommercielle interesser og at det henvender sig til alle samfundsgrupper og lag, selvom deres fokusområde er udsatte og mindre bemidlede borgere, og benævner hvordan projektet har til hensigt at bekæmpe en stigende ulighed i Danmark gennem brugen af skraldet mad som en ressource. Således er det kongruent med Steffens beskrivelse af projektet, som blev gennemgået under den civile orden. Omkring motivationen for projektet fortæller Steffen:

"(...) man kan sige at der var en hovedvægt på folk som selv havde nogle udfordringer eller selv havde haft udfordringer, som ligesom selv har stået i den der situation. Det giver sådan en dybfølt motivation til at prøve og hjælpe andre når man selv har prøvet at være, at stå med røven i vandskorpen, ikke?" (38-41).

Som Steffen fortæller har motivationen for projektet blandt andet være at hjælpe andre, som står i samme situation som en selv, netop fordi man selv har oplevet hvor hårdt det har været at stå i den situation. Således har han vurderet at det var nødvendigt at gøre en forskel, og da han fandt muligheden for at bruge den skraldede mad som redskab til at bekæmpe problemet var der åbnet op for projektet. For Lars har det også været primus motor for hans motivation for projektet at kunne gøre en forskel for udsatte borgere, og han konkretiserer projektets formål til blandt andet at være:

"det er det vi siger, vi bruger maden som et værktøj til at danne fællesskaber. ikke? Og kan vi så samtidigt være den der støtte der gør at, specielt udsatte, kan komme ud og få et rimeligt normalt liv, jamen så er vores mål nået, eller det er det aldrig kan man sige, men det er sådan set vores mål at dem som ligesom har brug for det her fællesskab, at få dem med og egentlig give dem noget at være til for." (474-478)

På den måde giver han sig selv et konkret mål med sin deltagelse i projektet, og som nævnt under den civile orden er det med hensigten om at løse et konkret problem. Espen fortæller også hvordan det er vigtigt for ham at projektet er med til at udbedre et problem, som relaterer sig til de mindre bemidlede borgere, når han blandt andet forklarer at han sætter pris på at Skraldecaféen er med til at lave julefrokoster for de hjemløses landsorganisation, SAND (560-565)

Men Espens motivation for projektet stammer ligeledes fra muligheden for at gøre en forskel på den måde, som han har lyst til at gøre det. For ham er det vigtigt at der sker noget, og at hans deltagelse i projekter ikke blot ender ud i en masse snak, men i stedet fører til handling og selvbestemmelse.

Autonomi

Espen fortæller hvordan han har været en del af mange forskellige folkekøkkener og lignende projekter, men at det, som har gjort Skraldecaféen til noget særligt er, at projektets deltagere hele tiden har været fokuseret på handling og at gøre noget, mens andre projekter han har deltaget i ofte er endt ud i at de har siddet og snakket og diskuteret idéer, som kunne være gode i stedet for at gå i gang og gøre noget (578; 618-623). For Espen har motivationen altså været at der konsekvent skete noget, og at det har været muligt at gøre en forskel, mens han har haft mulighed for at have det sjovt med madlavningen og mødet med

andre mennesker. Selvom der i perioder har været ting som Espen ikke har været synderligt begejstret for i form af mere administrative opgaver, har han dog kunnet holde fast i gejsten ved hele tiden at have i tankerne at han kunne gøre de ting han havde lyst til i projektet alligevel, hvilket han opsummerer ved at referere til det som en leg: *"Fordi det er en leg hvis man kan lide at gøre det. hvis man virkelig elsker det. Altså så er det bare sjovt. Det er hårdt arbejde men det er ikke... det føles ikke som hårdt arbejde når man synes det er fedt."* (595-597).

Med de tidligere afsnit in mente er det tydeligt at det har været muligheden for at afhjælpe konkrete problemstillinger, som har været med til at motivere Espen, men langt henad vejen har det været muligheden for at gøre tingene på hans egen måde, der har været med til at bevare hans interesse for projektet. Denne autonomi været central for Espens engagement i projektet lige fra det første møde med Skraldecaféen i Mølleparken, hvor han mødte dem ved et tilfælde, og dernæst bemærkede at der stod kød i solen, hvorfor han besluttede sig for at gå i gang med at lave mad, hvilket han gjorde indtil arrangementet var ovre (160-166; 171-177).

Ønsket om autonomi og selvbestemmelse kommer også til udtryk hos Steffen og Lars. Dels er det belyst i tidligere afsnit omkring projektets organisationsform, men hos Lars ses det også i måden hvorpå han forholder sig til varetagelsen af forskellige opgaver i Skraldecaféen. Han lægger vægt på, at de fleste roller i Skraldecaféen kan besættes af hvem end der har lyst til at påtage sig ansvaret, og der er ikke nogen, der udelukkende gør noget for andres skyld og ender som "stikirenddreng" (146). For ham er det altså vigtigt, at alle bidrager til projektet på lystbasis, og med det de kan, uden at føle nogen bestemmer over dem og agerer som chef for projektet. Den ledelsesstruktur er også noget Steffen er opmærksom på, og han uddyber da han bliver spurgt hvorfor det er organiseret sådan:

"Ja, det er der masser af grunde til. Det er jo det der fungerer. Folk vil gerne have indflydelse på hvad de foretager sig ikke? Og det skal folk også have. Og hvis folk ikke har indflydelse på det, så kommer vi jo.. så går vi jo glip af en hel masse gode idéer og inputs." (204-207).

Hermed fortæller Steffen igen hvordan autonomi, indflydelse og lyst bliver centrale elementer i Skraldecaféens måde at henvende sig til deltagere og organisere sig på. Samspelet mellem deres tilgang til Skraldecaféens organisationsform og hverdagsmagerens centrale fokusområder lægger dermed tæt på hinanden på flere parametre, hvorfor det ligeledes kan være med til at danne grobund for en meningsfuld hverdag for deltagerne i projektet.

Hverdagsmagerisme og meningsfuld aktivitet

Som nævnt i forbindelse med den civile orden, så fortæller Steffen at han har en tro på at mennesker i bund og grund har en interesse i at bidrage til sine omgivelser (115-117). På den måde bliver Skraldecaféen en platform, hvor folk, der har en interesse i at danne fællesskaber og lave mad, har mulighed for at udleve

disse passioner. Sådan bliver Skraldecaféen en facilitator for meningsfuld aktivitet, da de sætter en ramme til rådighed for omgivelserne når de sætter caféen op til arrangementer, eller når de inviterer folk ned til arbejdsdage eller fællesspisninger i deres faste lokaler på Sydhavnen. Når maden er skraldet og caféen er sat op er der allerede sat udstyr til rådighed, og folk får dermed mulighed for at bidrage uden at skulle investere andet end deres tid til arrangementerne. Denne tilgang gør det altså lettere for folk at bidrage til omgivelserne, og da projektet efterhånden har kørt i en treårig periode, er det også noget omgivelserne kender til, og derfor ved deltagere til arrangementerne ofte hvad de går ind til. En anden ting, som Steffen især lægger vægt på, er at Skraldecaféen bliver et sted hvor det er muligt at skabe et modsvar til diskursen om, at arbejdsløse ikke bidrager til samfundet, hvilket har givet Steffen en drivkraft til at holde projektet levende. Dette fortæller han blandt andet da jeg spørger ham hvordan det har påvirket ham, at han begyndte at skralde:

"Men det har jo gjort rigtigt meget ikke, for det har jo været min rejse til recovery, som [man] så fint vidst kalder det, for dels så har jeg overlevet og det er et godt udgangspunkt, men det har også været det jeg ligesom har kunnet bidrage med til samfundet. Altså jeg blev pisse træt af den gang jeg blev syg, at hver gang man åbnede en avis eller tændte en radio, så skulle høre på at man var på passiv forsørgelse og man bidrogede ikke til samfundet og man var bare dum og doven, og det blev jeg ret hurtigt træt af at høre på." (281-286)

Hermed har han fået en mulighed for at give sin egen tilværelse en mening, selvom det i perioder har været hårdt. Han har altså været påvirket meget af den måde hvorpå ledige har været omtalt, og har betragtet Skraldecaféen som en måde hvorpå han kunne vise, at han stadig var til gavn for sine omgivelser, selvom han ikke var en del af den gængse arbejdsstyrke. Som han også fortæller var det en vej ud af sygdommen, da det, at kunne udleve sin virkelyst ud i noget brugbart, har vist at han ikke blot var et overskud. Dette uddyber han endvidere ved at fortælle hvordan hans engagement i projektet har været med til at opbygge mere og mere energi, hvor han har følt en udvikling på vej ud af hans sygdomsforløb, hvortil han slutteligt fortæller at hvis ikke det havde været for Skraldecaféen (og forud for denne, De Forenede Fødevarerdepoter), så var han *"siddet dybt fordrunkent i hjørnet af en sofa og haft vildt ondt af mig selv fordi hele verden bare var ond."* (295-296).

I forlængelse af Steffens fortælling om hvordan Skraldecaféen har været medhjælpende til hans håndtering af et sygdomsforløb, fortæller Lars ligeledes hvordan Skraldecaféen kan være med til at give deltagerne en meningsfuld hverdag. Når udsatte borgere møder Skraldecaféens deltagere til arrangementerne får de mulighed for at blive mødt med respekt og i øjenhøjde, hvilket ligeledes kan være med til at give dem en oplevelse af at de har en funktion og plads i samfundet (246-248). Her lægges et kraftigt fokus på, hvordan det kan påvirke en persons selvbillede at have ansvar, danne fællesskaber og blive mødt i øjenhøjde, hvilket for Lars' vedkommende er essentielt da han mener at det forhåbentligt kan bunde ud i en forbedring af de udsatte borgers livssituation, hvilket så fører til at de har det bedre med tilværelsen (349-357). Dette er

også et synspunkt som deles af formanden for SAND Østjylland, Anders Mathiasen, som i videoen *Skraldecaféen på Sydhavnen* (Underværker, 2018) fortæller hvordan han ser muligheder for at de hjemløse dels kan finde mad i Skraldecaféen, men også en chance for at de finder ud af, at det er muligt at lave mad, og de derigennem får en interesse herfor, hvilket kan føre til uddannelse og dermed "(...) komme videre i sit liv og få noget indhold" (Underværker, 2018:1m50s)

Espen fortæller også hvordan Skraldecaféen og menneskerne rundt om har været med til at give ham en mening med tilværelsen på trods af et negativt selvbillede:

"Og også det der med at jeg er en alkoholiker, jeg er en fuck up og sådan noget, det noget folk er bevidste om, og de ved det er noget de skal tage højde for, men når jeg er der, så er det ikke et problem for mig, det er det ikke. altså det er sådan.. men de ved godt at sådan til hverdag så ved de godt jeg har de problemer, og jeg skal tage højde for det. Men når jeg er der, så klarer jeg mig fint og folk har også hvis de har nogle problemer med det, så har de også plads til at jeg har de problemer." (292-297).

Den åbenhed, som er vigtig for deltagerne i Skraldecaféen har altså betydet at Espen har følt sig velkommen på trods af hans vanskeligheder i hverdagen, og samtidigt har det givet ham oplevelsen af, at så længe han har en aktivitet, som han selv tilskriver mening, så kan han godt fungere og udrette noget for andre og ham selv. Dette uddyber han ligeledes ved at tilskrive madlavningen stor betydning, når han fortæller hvordan det at lave mad giver ham ro for tanker, det er det han er god til, og det er igennem det, han kan bidrage til omgivelserne (300-303). Espen fortæller endvidere hvordan Skraldecaféen har været med til at give ham en følelse af, at konceptet og idéen kan udbredes og komme andre til gavn, hvis bare flere var villige til at gribe muligheden for at skabe et lignende projekt.

Udbredelse af konceptet og samarbejde med kommunen

Alle interviewpersonerne fortæller at der har været opstartsproblemer i forbindelse med Skraldecaféen. Steffen fortæller hvordan det var at gå fra undergrunden i De Forenede Fødevarerdepoter til Skraldecaféen (10-24), Lars fortæller hvordan det var svært at organisere sig uden et fast sted (437-445), og Espen fortæller hvordan der var en masse juridisk i forhold til håndteringen af skraldet mad (374-377). For Espen er en håndbog noget han har haft i tanker, da han synes det kunne være interessant at nedfælde vejen fra start til café, så det kunne komme andre til gode, og så andre var forberedt på de problemstillinger man møder, når man er med til at sætte gang i sådan et projekt. Hertil fortæller Espen endvidere hvordan Skraldecaféen er blevet påvirket af, at være mere rodfast med deres faste lokation på Sydhavnen. Han har en fornemmelse af at folk er ved at miste gejsten for projektet, og han er bange for at det ikke kan holdes i live, om end han håber på at få etableret en fast café på Sydhavnen, som i bedste fald ville kunne leve videre uafhængigt af Skraldecaféens nuværende medlemmer. Hertil tilføjer han:

"Og hvis det ikke lever videre så har vi bare vist hvordan man kunne gøre det. Så har vi bare bevist at det kan man sagtens, det kan hvem som helst tage fat i. Vi er nok de mennesker jeg kender i Aarhus, der har mindst ressourcer, men

vi har stadig valgt at gøre det sammen, og er kommet så langt og har fået utroligt mange donationer af kommunen, jeg kan da ikke forestille mig at der er andre kommuner i Danmark, som ikke ville være lige så entusiastiske omkring det.” (546-551).

Han er altså overbevist om, at det er muligt at opføre et lignende projekt så længe samarbejdet om projektet er stærkt nok og at Aarhus Kommune har været gode til at støtte op om projektet, hvilket også ses ved at Skraldecaféen har fået grunden på Sydhavnen i en periode, samt det faktum at de vandt ”Aarhus takker-prisen” i 2015. Dette samarbejde med kommunen knytter sig til den sidste af hverdagsmagerens særlige kendetegn, hvor Skraldecaféen langt hen ad vejen har været et selvstændigt projekt, men som er gået i dialog med kommunen for at forbedre deres muligheder for at kæmpe deres sag. Espen er dog den eneste, som direkte krediterede kommunen under interviewene, men Lars i en sekundær fortælling kritiserer det offentlige for deres håndtering af belastede borgere, så på trods af støtten fra Aarhus Kommune bliver der ikke givet nogen synderlig hyldest til samarbejdet med kommunen.

Skraldecaféens relation til nærmiljøet og organisationsform

Selvom mange af elementerne omkring Skraldecaféens organisationsform allerede er blevet udfoldet i forbindelse med den øvrige analyse er det alligevel interessant at inkludere de resterende elementer, der er kommet til udtryk gennem interviewene, videoerne og mødet med Skraldecaféen til arrangementerne. Helt centralt for Skraldecaféens organisationsform står fællesskabet, som allerede er blevet nævnt adskillige gange, og derudover er det autonomi og udnyttelsen af deltagernes ressourcer på bedste vis muligt.

Som det er antydnet tidligere har Sager Der Samler været et knudepunkt for Skraldecaféens opkomst, hvilket skyldes at Steffen og Annbrit i sin tid introducerede idéen hos Sager Der Samler (Lars: 52-55). I den forbindelse blev der knyttet atten personer til projektet (Sager Der Samler, u.å. (b)). Derudover har Skraldecaféen holdt deres ugentlige husmøde i Sager Der Samlers lokaler i Aarhus indtil de fik egne lokaler på Sydhavnen. På den måde har der hele tiden været en nær relation mellem Skraldecaféens kerner, personerne i Sager Der Samler og ikke mindst de personer, der driver de andre projekter, som har base i Sager Der Samler. Dette har formentligt betydet at Sager Der Samlers tanker og visioner omkring hverdagsaktivisme og demokrati i handling har haft indflydelse på personerne i Skraldecaféens kerne, og på den måde har været med til at præge kernens visioner og mål for projektet. Dette samarbejde har ligeledes betydet at Skraldecaféen har været inviteret med til Rethink Activism festivalen i september 2017, hvor en gruppe fra Sager Der Samler stod for at skabe samarbejder på tværs af civilsamfund, kulturliv, erhvervsliv og kommunen. På den måde indgik Skraldecaféen nu i et endnu større netværk af ”hverdagsaktivister”, hvilket festivalen i bund og grund var en hyldest til, og det kan have haft en indflydelse på Skraldecaféens kernes bevidsthed om fællesskab og den aktivistiske tilgang til deres håndtering af projektets

organisationsform.

Det store netværk, som Skraldecaféen har fået gennem deres samarbejder, arrangementer og festivalen har ligeledes resulteret i et bagland, hvor det er muligt at efterspørge hjælp til forskellige dele af projektets arbejde (Lars 111-116). Gruppen er oprettet på Facebook, og er en hemmelig gruppe, så den kun er tilgængelig for personer, som er inviteret ind i den. På nuværende tidspunkt er der 44 medlemmer i gruppe (inklusive mig selv, som er blevet inviteret ind i forbindelse med specialet her), og som Lars fortæller er det folk, som har en række forskellige kompetencer. En er uddannet indenfor fødevarehåndtering og har dermed et kendskab til fødevarelovgivningen, hvilket især var relevant i opstarten af projektet, såvel som når der er forandringer i lovgivningen, som kan have indflydelse på Skraldecaféens arbejde (Lars: 113-114). Den lukkede facebookgruppe fungerer ligeledes som et sted, hvor der lægges forslag op til hvordan udførelsen af byggearbejdet til den nye café kunne se ud, forslag til arrangementer og så videre. Foruden den lukkede gruppe, har Skraldecaféen også en offentlig Facebookside, hvor de fortæller om begivenheder, som arbejdsdage, husmøder, arrangementer og så videre. Her bliver forslag til dagsordenen fra den lukkede gruppe oftest kopieret over, og så har folk uden for den lukkede gruppe ligeledes mulighed for at sætte ting på dagsordenen inden de ugentlige møder. Foruden praktisk information lægges der også billeder fra arrangementer, forskellige efterspørgsler og lignende ud på den åbne gruppe, så der er en interaktion med de 3060 personer, som synes godt om siden (pr. 21-08-2018).

I forhold til deres nye position på Sydhavnen fortæller Steffen, at det kan være svært at rekruttere nye kræfter til projektet, da de ikke længere eksponeret overfor så mange, som da de jævnligt holdte arrangementer rundt om i byen (266-268). Han uddyber da han bliver spurgt indtil hvordan flytningen har påvirket projektet:

"Jamen det gør det jo, altså det der ligesom ændrer... altså arrangementerne har jo ligesom været et af de steder hvor vi har trukket ny kraft til, og det har vi lidt svært ved at lastbilen er brændt og traileren væltet. Så... det ene og det andet og vi har travlt hernede med at prøve og bygge op. Så på den måde... den kontaktflade med resten af verden den mangler vi lidt, det gør det svært at trække folk ind. men vi håber jo det er noget vi kan udvikle os ud af efterhånden som vi får bygget det her og får etableret os godt og grundigt, jamen så bliver der også en åbning derfra at folk kan komme ned og deltage, men det er en udfordring på kant også..." (Steffen 266-272).

Den midlertidige mangel på gejst, som blandt andet Espen omtalte, og som jeg selv bemærkede da jeg besøgte dem på Sydhavnen er formentlig med grund i delvist sommerferie, dels opbygningen af den nye café samt mangel på at vise ansigt ude i byen, så folk har mulighed for at se hvad det er projektet kan. Lars er dog ikke så bekymret for Skraldecaféens udsigt og understreger at Skraldecaféens nye position på Sydhavnen er en fordel, da det giver folk et bestemt sted, hvor de har mulighed for at møde Skraldecaféens deltagere, og det dermed har været lettere at fastholde kontakter (Lars: 437-445).

Opsummering af tredje delanalyse

Skraldecaféen bærer mange lighedstegn med hverdagsmagerens mantra, hvilket har været et centralt element siden starten i kraft af både Steffen og Lars' beretning om Skraldecaféens opkomst, men som med al sandsynlighed ligeledes er blevet forstærket i deres samarbejde med Sager Der Samler og deres fokus på hverdagsaktivisme som et centralt element i de sager de samarbejder med. Dette ses endvidere i kraft af det fokus på autonomi, som gennemsyrrer projektet og som flere fortæller har været med til at give dem oplevelsen af at være med til at udrette noget for både dem selv og andre, hvilket giver dem en mening med tilværelsen, og tilstedeværelsen i projektet har båret dem igennem perioder af deres liv, som bar præg af at være meningsløse.

Projektets succes har betydet, at der har været opbakning fra blandt andet Aarhus Kommune, og der er gjort overvejelser over hvordan det er muligt at udbrede projektet til andre byer. Endvidere har projektets samarbejde med Sager Der Samler har været med til at opbygge et solidt netværk, hvilket betyder at Skraldecaféen har haft mulighed for at trække på folk med forskellige kompetencer afhængigt af behov, hvilket ligeledes har præget deres organisationsform, som netop bygger på at folk bidrager med de kan. Slutteligt skal det nævnes at Skraldecaféens faste placering på Sydhavnen medfører en række konsekvenser for projektet, hvor det dels er sværere for projektet at fremvise deres projekt og rekruttere nye kræfter, men hvor det samtidigt betyder at det er muligt at opbygge en fast base, som folk kan lære at kende og få en relation til.

Diskussion

Hensigten med følgende diskussion er at samle analysens mangeartede pointer med hensigt på at besvare undersøgelsen problemstilling; Hvilke kulturelle præmisser ligger til grund for Skraldecaféens succes og dennes organisations- og styringsform?

Empirien er i analysen overvejende blevet belyst med udgangspunkt i Thévenots teori om engagementsregimer, såvel som Bang og Sørensens begreb hverdagsmager, hvilket først og fremmest har kortlagt hvordan Skraldecaféens kerne engagerer sig i projektet, et kort oprids af hvordan skraldemiljøet er blevet omtalt i medierne generelt og sidst men ikke mindst hvordan Skraldecaféens organisationsform hænger sammen med begrebet hverdagsaktivisme, der som nævnt ligger tæt op ad hverdagsmageren.

Omtale af skraldning og Skraldecaféen

Som det blev belyst i dokumentanalysen har der været en interesse for hvad skraldning har været for noget, og derudover har særligt tilfælde, hvor det er blevet brugt i konteksten af en økonomisk ressource, medborgerlige gøremål eller bæredygtighed, været primære omdrejningspunkter for artiklerne. Hertil

kommer en række artikler, hvor butikker på hver deres måde, positivt såvel som negativt, har handlet på eller udtalt sig om skraldning. Den gængse medieomtale af skraldning, såvel som udsendelser⁸ med den folkekære Niels Christian Meyer, bedre kendt som Bubber, antages at have haft en positiv indflydelse på folks opfattelse af skraldning. Dernæst antages det også at det stigende fokus på miljøbevidsthed og bæredygtighed har været med til at legitimere skraldning, hvilket også kan være med til at forklare hvorfor nogle vælger at argumentere for deres skraldning med udgangspunkt i den grønne værdiorden. Dermed har der overvejende været en positiv holdning til skraldning i det omkringliggende samfund, hvilket har været et positivt udgangspunkt for Skraldecaféen. Dernæst har deres samarbejde med Sager Der Samler, hvori der er en række mennesker, som i forvejen arbejder ud fra visionen om at udvikling skal ske nedefra, hvilket har betydet at de har haft en god opbakning fra lokalmiljøet i Aarhus fra starten af. Endvidere har de i forvejen været kendte i miljøet blandt udsatte, som Espen blandt andet fortæller med deres relation til hjemløseteltet inden Skraldecaféen blev etableret (Espen: 152). Dermed har der været opbakning fra den del af det aarhusianske miljø i forvejen. Dertil kommer anerkendelsen fra det kommunale niveau, da Skraldecaféen i 2015 vandt "Aarhus takker-prisen", der som tidligere nævnt er et samarbejde mellem Aarhus Kommune og Lokalavisen Aarhus, samt muligheden for at opstille caféen i en midlertidig periode på kommunen arealer på Sydhavnen i Aarhus. Endvidere er der nomineringen til Fællesskabsprisen i 2016, som ligeledes har været med til at positionere projektet i et positivt lys. Derudover er Skraldecaféen afhjulpnet af positiv omtale fra lokale medier tidligt i projektet (Andersen, 2015), samt omtale gennem Sager Der Samlers kanaler.

I øvrigt har der i Aarhus i længere tid været et stærkere og stærkere fokus på demokratisk handlen i mange forskellige former, hvilket blandt andet er blevet udbredt af personerne i Sager Der Samler, og som sidenhen kulminerede i Rethink Activism festivalen. Særligt større arrangementer, og omtalen, som er genereret gennem de forskellige projekter, som Sager Der Samler blandt andet har været med til at støtte op omkring har betydet at der generelt har været skabt et godt fundament for at kunne skabe projekter med udgangspunkt i hverdagsaktivisme.

Støtten fra lokalsamfundet, den positive omtale af hverdagsaktivisme, anerkendelsen af skraldning samt den positive omtale af projekt Skraldecaféen i lokale medier, har således været med til at skabe en grobund, hvor deltagerne i Skraldecaféen har haft mulighed for at fokusere på det, som har været projektets primære formål; at skabe fællesskaber gennem madlavningen. Som Lars fortæller har de fleste besøgende til arrangementerne nemlig været positivt indstillede overfor projektet og konceptet, så snart

⁸ Danmark ifølge Bubber – Skrald til middag

de er blevet introduceret til hvad det hele går ud på, hvilket ligeledes har bidraget til at de selv er begyndt at skralde (Lars: 575).

Dermed har Skraldecaféens succes været hjulpet på vej af en række strukturelle betingelser, hvor konceptet har indskrevet sig under adskillige diskurser, der har været opmærksomhed på i selvsamme tidsperiode. Således har de indskrevet sig under flere diskurser, herunder bæredygtighed, da deres primære ressource til arrangementerne har været skraldet mad, hvilket har resulteret i omtalte som et aarhusiansk initiativ mod madspild (Hansen, 2016). Derudover har de indskrevet sig under diskursen omkring aktivt medborgerskab gennem deres fokus på at bruge den skraldede mad til at skabe fællesskaber, hvilket ligeledes var centralt for deres nominering og sejr i forbindelse med "Aarhus takker-prisen" (Andersen, 2015).

Det aktive medborgerskab, hverdagsaktivisme, demokratisk handlen eller hvad end man vælger at begrebsliggøre fænomenet som, har ligeledes haft en klar indflydelse på Skraldecaféens organisationsform, hvilket er blevet tydeliggjort gennem analysen.

Hverdagsaktivisme og problemorienteret handling

Skraldecaféens organisationsform bygger særligt på aktiv inddragelse af deltagerne, autonomi og lyst, medborgerskab, fællesskab og med et formål om, at gøre en forskel for de mindre bemidlede borgere. Således bærer projektet i høj grad præg af, at indfatte sig under definitionen af hverdagsmagerisme, som den blev præsenteret i undersøgelsens indledende afsnit, hvilket særligt tydeliggøres aktive fokus på projektets formål hvor projektet flere gange har takket nej til arrangementer de er blevet inviteret til, da de ikke mente det levede op til projektets formål om at danne fællesskaber gennem maden (Sørensen, 2017). Som nævnt i analysen har denne organisationsform været centralt fra starten, men formodes at være fremelsket yderligere i deres samarbejde med Sager Der Samler, som har været eksponenter for den handlingsmetode siden deres opstart i 2012 (Sager Der Samler, u. å. (a)). Mærkesagerne for Sager Der Samler tager udgangspunkt i de tre dogmer, *egen virkelighed*, *øjnehøjde* og *frihed*. Inspirationen af disse tre dogmer er synlige i Skraldecaféens organisationsform, og Sager Der Samler introducerer ligeledes til Skraldecaféen på siden, hvor de præsenterer sig selv og projektet, som et eksempel på hvad Sager Der Samler arbejder med og for (Sager Der Samler, u. å. (a)). Et fokusområde for Sager Der Samler er, at de støtter op omkring projekter, som tager udgangspunkt i borgernes egne problemstillinger og derigennem kan være med til at komme andre til gode, og dette er akkurat hvad der har været opstarten for Skraldecaféen. Som Steffen fortæller omkring hvorfor han begyndte at skralde:

"Jamen den korte historie er at jeg blev syg med en bipolar affektiv sindslidelse som det fint hedder. Og så ryger man på psykiatrisk hospital og ligger der noget tid og mister sit arbejde, og ryger på nødforsørgelse, og det gør at man er nødt til at finde nogle penge i budgettet på en eller anden måde og det blev så skraldning. og så kan man så sige at det næste skridt det er så i og med at man havner i den situation så finder man ud af at der er andre der sidder i samme situation og man faktisk kan finde mere mad end man selv kan bruge, og så er det jo nærliggende og begynde at skralde til andre også, og tage det ekstra med hjem og så få det delt ud til andre der ikke selv kan skralde." (10-17)

På den måde blev Steffens løsning på sit eget problem med at skaffe mad til hverdagen til et initiativ, der sidenhen, i samarbejde med andre, udviklede sig til Skraldecaféen og som på den måde har været med til at give mad til folk som mangler det, skabt fællesskaber på tværs af forskellige samfundslag og ikke mindst sat fokus på det Steffen kalder den skjulte fattigdom, som nævnt i analysen. Det er dog ligeledes i denne problemstilling, hvor hverdagsmageren og hverdagsaktivisten adskiller sig; ifølge Bang og Sørensen er hverdagsmageren ikke kendetegnet ved afmagt (2004, p. 102), mens det nøjagtigt var afmagt, i kraft af Steffens økonomiske situation, som førte ham til begyndelsen af projektet, hvilket sidenhen også blev starten på en meningsfuld aktivitet for hans vedkommende, og som ifølge ham selv har reddet ham fra en tilstand som *"dybt fortrukken i hjørnet af en sofa..."* (Steffen: 295).

Frivillighed eller demokratisk handlen?

Et centralt spørgsmål, som den type demokratisk handlen opfordrer til er, hvorvidt at aktørernes handlinger kan betragtes som frivillige. Annbrit, medstifteren af Skraldecaféen, blev for eksempel fornærmet da jeg ville fortælle om undersøgelsen og sagde at jeg undersøgte "alternative former for frivillighed". Hertil fortalte hun mig, at de aldeles ikke var frivillige, men derimod gør det for deres egen skyld. Dette er ligeledes den holdning de andre interviewpersoner gav udtryk for ved konsekvent at pointere at projektet blev udført for deres egen skyld, og ikke for at gøre nogen andre tilfredse. Hermed vil jeg argumentere for, at Skraldecaféen er et godt eksempel på en type af handlemønstre, som akkurat beskrives bedst som demokratisk handlen, både i kraft af deres organisatoriske elementer med så meget ligestilling som muligt, men derudover også den enorme frihed og fleksibilitet deltagerne har. Et interessant element er ligeledes hvordan de inviterer udefrakommende med ind til at være midlertidigt demokratisk handlende på egne præmisser når de er ude til arrangementer.

Konklusion

Skraldecaféens succes har været båret af en positiv diskurs omkring madspild, aktivt medborgerskab og skraldning generelt, hvilket har ført til positiv omtale i lokale medier, samt samarbejder med lokale aktører, som har givet projektet et solidt netværk at arbejde sammen med og søge inspiration i blandt. I selvsamme netværk har de også fundet inspiration og bekræftelse i hvordan det var muligt at organisere sådan et projekt, hvilket har været stærkt præget af fællesskaber, autonomi og lystdreven handling. Lystdreven

handling kan dog føre til perioder med reduceret engagement, hvor så kernen kommer til at bære mere af byrden. Samtidigt er det dog med til at motivere de folk, som er med da de har mulighed for at engagere sig på de præmisser og med de ønsker, som er centrale for dem.

Således vil jeg mene, at Skraldecaféens organisationsform er kendetegnet ved et bredt fokus på hverdagsmagerisme og demokratisk handlen, hvor udgangspunktet for deres aktiviteter er deres egne problemer og livsanskuelse. Deltagelse i projektet bidrager ligeledes til at skabe en mening for aktørerne, hvilket yderligere understreger nogle af de potentialer, som befinder sig i denne type demokratisk handlen, der kan kaldes hverdagsaktivisme.

Litteraturliste

- Alessandro, M., 2013. The debate on young people and participatory citizenship. Questions and research prospects. *International Review of Sociology*, 23(2), pp. 421-437.
- Andersen, K., 2015. Skraldecaféen: Når mad får en social funktion. *Lokalavisen Aarhus*, 20 oktober, p. Online.
- Bang, H. P., 2009. 'Yes we can': identity politics and projects politics for a late-modern world. *Urban Research & Practice*, 2(2), pp. 117-137.
- Bang, H. & Sørensen, E., 2004. Hverdagsmagerne - en udfordring til demokratiet og samfundsforskningen. In: *Den demokratiske udfordring*. København K: Hans Reitzels Forlag, pp. 92-112.
- Berg-Sørensen, A., 2012. Hermeneutik og fænomenologi. In: *Videnskabsteori - I Statskundskab, Sociologi og Forvaltning*. København: Hans Reitzels Forlag, pp. 215-244.
- Berlingske, 2016. *Spar tusindvis af kroner på at skralde*. [Online]
Available at: <https://www.b.dk/nationalt/spar-tusindvis-af-kroner-paa-at-skralde>
[Accessed 22 august 2018].
- Blok, A., 2013. Pragmatic sociology as political ecology: On the many worths of nature(s). *European Journal of Social Theory*, 16(4), pp. 492-510.
- Blok, A. & Meilvang, M. L., 2015. Picturing Urban Green Attachments: Civic Activists Moving between Familiar and Public Engagements in the City. *Sociology*, 49(1), pp. 19-37.
- Buch-Hansen, H. & Nielsen, P., 2014. *Kritisk Realisme*. København: Roskilde Universitetsforlag.
- Christensen, A. S., 2013. *Tv2 Nyheder*. [Online]
Available at: <http://nyheder.tv2.dk/samfund/2013-12-30-23-%C3%A5rige-maria-derfor-skralder-jeg>
[Accessed 22 august 2018].
- Din Avis Randers, 2014. En skralder på togt. *Din Avis Randers*, 15 januar, pp. 10-11.
- Eikenberry, N. & Smith, C., 2005. Attitudes, beliefs, and prevalence of dumpster diving as a means to obtain food by Midwestern, low-income, urban dwellers. *Agriculture and Human Values*, Juni, pp. 187-202.
- Fridberg, T. & Henriksen, L. S., 2014. *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004 - 2012*, København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Giulianotti, R. & Langseth, T., 2016. Justifying the civic interest in sport: Boltanski and Thévenot, the six worlds of justification, and hosting the Olympic games. *European Journal for Sport and Society*, 13(2), pp. 133-153.
- Grubb, A., 2016. *Vi skal bare hjælpe og spise chokolade kiks - En kvalitativ undersøgelse af unge frivilliges deltagelse i en ikke-medlemsbaseret, digitalt koordineret organiseringsform af frivilligt socialt arbejde [Ph.d.]*. Aalborg: Aalborg Universitet.
- Grubb, A. & Henriksen, L. S., Draftpaper. On the Changing Civic Landscapes in Denmark and their Consequences for Civic Action. *Voluntas*.
- Hansen, M., Nielsen, M. & Sørensen, P., 2016. Samtaler med Laurent Thévenot. Om kategorier, feltarbejde og sociologisk nysgerrighed. In: *Engagementsregimer*. København: Hans Reitzels Forlag, pp. 262-293.

- Hansen, M. P., 2016. Engagement mellem tillid og tvivl: Introduktion til Laurent Thévenots sociologi om engagementsregimer. In: *Engagementsregimer*. København: Hans Reitzels Forlag, pp. 11-44.
- Hansen, R. D., 2016. *Skraldecafé får støtte: Laver 25-retters buffet gratis*. [Online] Available at: <https://www.tv2ostjylland.dk/artikel/skraldecafe-faar-stoette-laver-25-retters-buffet-gratis> [Accessed 23 august 2018].
- Heynen, N., 2010. Cooking up Non-violent Civil-disobedient Direct Action for the Hungry: 'Food Not Bombs' and the Resurgence of Radical Democracy in the US. *Urban Studies*, 47(6), pp. 1225-1240.
- Hjære, M. & Jørgensen, H. E. D., 2017. *Tal om det frivillige Danmark*, Odense: Center for frivilligt socialt arbejde.
- Iversen, K. J., 2017. *Skralderen Stine: "Jeg bruger kun 200 kroner på mad"*. [Online] Available at: <https://www.spiir.dk/blog/skralderen-stine-jeg-bruger-kun-200-kroner-pa-mad-2/> [Accessed 22 August 2018].
- Juul, S., 2014. *Det er ikke ulovligt at 'stjæle' mad fra supermarkedernes affaldscontainere*. [Online] Available at: https://politiken.dk/debat/arkiv_debattoerer/selinajuul/art5500396/Det-er-ikke-ulovligt-at-stj%C3%A6le-mad-fra-supermarkedernes-affaldscontainere [Accessed 22 august 2018].
- Jørgensen, A., n.d. *Boomerang.dk*. [Online] Available at: <https://www.boomerang.dk/projects/red-skraldecafeens-madam-blaa/>
- Jørgensen, S. F., 2017. *Signe er skralder: Det er grotesk, hvad butikkerne smider ud!*. [Online] Available at: <https://mydailyspace.dk/2017/02/signe-er-skralder/> [Accessed 22 august 2018].
- Kvale, S. & Brinkmann, S., 2009. *InterView*. 2. ed. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S., 2009. *Interview - Introduktion til et håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Layder, D., 1998. *Sociological Practice: Linking theory and social research*. 1 ed. London: SAGE.
- Lichterhan, P. & Eliasoph, N., 2014. Civic Action. *American Journal of Sociology*, November, 120(3), pp. 798-863.
- Lindekilde, L. & Olesen, T., 2015. *Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser*. 1. ed. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lorentzen, H. & Hustinx, L., 2007. Civic Involvement and Modernization. *Journal of Civil Society*, 3(2), pp. 101-118.
- Martelli, A., 2013. The debate on young people and participatory citizenship. Questions and research prospects. *International Review of Sociology*, 23(2), pp. 421-437.
- Nedefra*. 2017. [Film] Directed by Grete Marie Jensen. s.l.: s.n.
- Nielsen, D. B., 2016. Skraldere i oprør: Butik hængt ud for at ødelægge kasseret mad. *Aarhus Stiftstidende*, 15 Februar.
- Nielsen, M. H., 2014. Nytteaktiveringens retfærdiggørelse - Et pragmatisk sociologisk blik på aktivering af arbejdsløse. *Dansk Sociologi*, Issue 25, pp. 9-31.

Olsen, H., 2001. Kvalitative analysestrategier og kvalitetssikring - Tværgående tendenser i engelsksproget og skandinavisk kvalitativ metodelitteratur sammenholdt med Steinar Kvaales Interview. In: Uoplyst, ed. *Nyhedsbrev 31, Psykologisk Institut Aarhus*. Aarhus: Psykologisk Institut Aarhus, pp. 3-26.

Otte, M., 2016. *Skraldere gør en forskel for svage familier*. [Online]

Available at:

<http://woview.infomedia.dk.zorac.aub.aau.dk/?url=http://www.tv2oj.dk/artikel/301417:Aarhus--Skraldere-gOer-en-forskel-for-svage-familier&OpointData=c77cd67a4a99d9c72fe3dc68b009ddbfJmlkX3NpdGU9MTc5MTlmaWRfYXJ0aWNsZT0yMzY1NzUmaWRfdXNlcj0yODQwJmlkX2FwcGxpY2F>

[Accessed 2018 august 22].

Putnam, R. D., 2000. *Bowling Alone - The Collapse and Revival of American Community*. 1 ed. New York: Simon & Schuster.

Sager Der Samler, u. å. (a). *Om Sager Der Samler*. [Online]

Available at: <http://sagerdersamler.dk/om-sager-der-samler/>

[Accessed 27 august 2018].

Sager Der Samler, u.å. (b). *Skraldecaféen*. [Online]

Available at: <http://sagerdersamler.dk/sager/skraldecafeen/>

[Accessed 21 08 2018].

Sagerdersamler, slet mig jeg er (b). *Skraldecaféen*. [Online]

Available at: <http://sagerdersamler.dk/sager/skraldecafeen/>

Silkjær, S. L., 2012. De tager Skraldet. *JyskeVestkysten Esbjerg*, 7. Juli, pp. 6-7.

Skjønnemand, B., 2014. Spot på skraldere skaber debat. *Lokalavisen Budstikken Aabenraa*, 4. november, p. 6.

Skraldecaféen. 2017. [Film] Directed by ANTV. Aarhus, Danmark: ANTV.

Skraldecaféen, 2017b. *Skraldecaféen Mad laves & mennesker mødes*. Aarhus: Skraldecaféen.

Sørensen, E. H., 2017. *Fra skraldespanden og op på tallerkenen*. [Online]

Available at: <https://stiften.dk/aarhus/Fra-skraldespanden-og-op-paa-tallerkenen/artikel/465758>

[Accessed 23 august 2018].

Sørensen, M. L. H., 2014. *Butikker er trætte af landsdækkende skraldning*. [Online]

Available at: <https://www.dr.dk/nyheder/regionale/syd/butikker-er-traette-af-landsdaekkende-skraldning>

[Accessed 22 august 2018].

Thévenot, L., 2016b. Stort resumé af L'action au pluriel. sociologie des régimes d'engagement. In: *Engagementsregimer*. København: Hans Reitzels Forlag, pp. 171-189.

Thévenot, L., 2016c. Når autoriteter udsættes for kritikens prøve - den målbaserede styringsundertrykkelsesformer. In: *Engagementsregimer*. København: Hans Reitzels Forlag, pp. 206-233.

Thévenot, L., 2016. Hvilken vej? Den "udrustede" menneskeheds moralske kompleksitet. In: *Engagementsregimer*. København: Hans Reitzels Forlag, pp. 83-125.

Thomsen, P., 2013. Adam Price om skraldere: Ikke holdbart i længden. *Ekstra Bladet*, 30. december, p. online.

Underværker, 2018. *Underværker*. [Online]

Available at: <https://www.undervaerker.dk/projekter/2018/skraldecafeen%20p%C3%A5%20sydhavnen>

Wenneberg, S., 2016. *Se hvad vi fandt, da vi skraldede i nat*. [Online]

Available at: <https://pov.international/madspild/>

[Accessed 22 august 2018].

Øvlisen, T. K., 2016. Skraldere delte mad ud om natten. *Randers Amtsavis*, 6. januar, p. 9.